

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om punktskatt på läskedrycker ändras.

Enligt förslaget ändras punktskatten på läskedrycker kraftigare i en hälsobaserad riktning genom att stärka den hälsostyrning som ingår i skatten. Det föreslås att punktskatten på läskedrycker delas upp i sex skatteklasser enligt produktens sockerhalt i stället för de nuvarande två skatteklasserna. Skatt enligt den lägsta skatteklassen ska tas ut för sockerfria produkter på samma sätt som för närvarande. Skatten på sockerfria drycker sjunker till 9 cent per liter från nuvarande 13 cent. Skatten på drycker som innehåller socker föreslås vara 16, 24, 32, 40 eller 48 cent per liter.

Beskattningen av osötade och icke-smaksatta vatten och mineralvatten föreslås bli ändrad så att punktskatt på läskedrycker också ska tas ut för drycker som har packats i minutförsäljningsförpackningar som rymmer mer än fem liter.

Det föreslås att dryckesingredienser i fast form inte längre ska omfattas av punktskatten.

De ändringar som föreslås i skattebasen beräknas minska skatteintäkterna med cirka två miljoner euro. I övrigt har de föreslagna ändringarna inga direkta konsekvenser för intäkterna av punktskatten på läskedrycker. Graderingen av skattenivåerna har dimensionerats så att den genomsnittliga skattenivån för drycker förblir oförändrad. De föreslagna ändringarna kan dock sänka skatteintäkterna om konsumtionen till följd av ändringarna övergår till drycker som beskattas lindrigare, dvs. till sockerfria drycker eller till drycker som innehåller mindre socker.

I lagen om punktskatt på läskedrycker föreslås dessutom vissa uppdateringar i fråga om hänvisningar till författningar.

Lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet efter det att Europeiska kommissionen har säkerställt att den föreslagna modellen för punktskatt på läskedrycker är förenlig med EU:s regler om statligt stöd.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Punktbeskattning	3
2.1.1 Punktskatt på läskedrycker	3
2.1.2 EU-lagstiftningen	7
2.2 Uppgifter som ska ges om livsmedel	9
2.3 Praxis	12
2.3.1 Konsumtion av läskedrycker och skatteintäkter	12
2.3.2 Finländarnas sockerintag	14
2.4 Bedömning av nuläget	17
3 Målsättning	19
4 Förslagen och deras konsekvenser	19
4.1 De viktigaste förslagen	19
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	19
5 Alternativa handlingsvägar	25
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	25
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	27
6 Remissvar	30
7 Specialmotivering	32
8 Ikraftträdande	35
LAGFÖRSLAG	36
Lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker	36
BILAGA	38
PUNKTSKATTETABELL	38
BILAGA	42
PARALLELLTEXT	42
Lag om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker	42

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska möjligheten att införa en skatt på t.ex. socker som främjar folkhälsan utredas. Vid budgetförhandlingarna hösten 2021 kom regeringen överens om att stegvis bereda hälsoskatten. I den första fasen ska punktskatten på läskedrycker ändras i en mer hälsobaserad riktning genom att öka hälsostyrningen. I samband med detta ska det också bedömas om inhemska bär- och fruktsafter kan undantas punktskatten på läskedrycker. Senare kommer eventuellt en skattemodell att beredas genom vilken skattebasen på hälsogrunder utvidgas till att omfatta även andra produktgrupper.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Under beredningen har man samarbetat med jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för hälsa och välfärd, Livsmedelsverket, Skatteförvaltningen och Tullen.

Propositionen var på remiss den 5 oktober– 26 oktober 2022. Utlåtande begärdes av de ministerier och myndigheter som är centrala med tanke på propositionen samt av näringslivet och andra intressentgrupper, sammanlagt av 22 aktörer. Begäran om utlåtande publicerades också på finansministeriets offentliga webbplats.

Begäran om utlåtande, ett sammandrag av remissyttrandena och de yttranden som kom in finns tillgängliga i den offentliga tjänsten på adressen [valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-projektkoden VM006:00/2022](https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-projektkoden-VM006:00/2022).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Punktbeskattning

2.1.1 Punktskatt på läskedrycker

Allmänt

Bestämmelser om den punktskatt på läskedrycker som ska betalas till staten finns i lagen om punktskatt på läskedrycker (1127/2010). För läskedrycker har det i Finland från och med 1940 tagits ut punktskatt, och den nuvarande lagen om punktskatt på läskedrycker trädde i kraft vid ingången av 2011. Fram till utgången av 2016 hette lagen lag om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker och med stöd av den togs punktskatt ut förutom på läskedrycker även på sötsaker och glass.

Skattebasen för punktskatten på läskedrycker är omfattande och täcker i regel alla drickfärdiga läskedrycker, produkter i vätskeform lämpliga för tillverkning av läskedrycker och dryckesingredienser i fast form. Endast sådana undantag som är nödvändiga på grund av syftet med skatten omfattas inte av punktskatten på läskedrycker. De produkter som är belagda med punktskatt anges enligt produktgrupp i punktskattetabellen i bilagan till lagen genom hänvisning till respektive varukoder i Europeiska unionens kombinerade nomenklatur, nedan *tulltaxan*. Med stöd av lagen tas punktskatt i stor utsträckning ut på sådana alkoholfria drycker och drycker

med låg alkoholhalt och sådana produkter som används för tillverkningen av dryckerna och som ingår i kapitel 22 i tulltaxan och i nummer 2009, 2106, 3302 och 3824. Till skattepliktiga produkter hör bl.a. lemonad, mineralvatten, drickfärdig saft, proteindrycker och sportdrycker, smaksatt mjölk och växtbaserade drycker, koncentrat som används vid tillverkning av saft och dryckesingredienser i fast form. Punktskatten fastställs enligt mängden färdig dryck, vilket innebär att punktskatten för drycker som ska spädas ut fastställs på basis av utspädningsförhållandet.

På vatten under nummer 2201 tas det ut punktskatt på läskedrycker om produkten är förpackad i en minutförsäljningsförpackning som rymmer högst fem liter. Exempelvis sådant hushållsvatten ur vattenledningar eller brunnar som inte förpackas i minutförsäljningsförpackningar omfattas därför inte av skatten.

På drycker vars alkoholhalt överstiger 1,2 volymprocent tas det ut punktskatt med stöd av lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), nedan *alkoholskattelagen*. Även öl vars alkoholhalt överstiger 0,5 volymprocent omfattas av punktskatt på alkohol. Drycker och öl med en alkoholhalt som understiger dessa gränser anses vara läskedrycker, och för dem tas punktskatt ut med stöd av lagen om punktskatt på läskedrycker.

Från punktskattebasen för läskedrycker har utelämnats endast sådana undantag som är nödvändiga på grund av syftet med skatten. Sådana undantag är vissa livsmedel för särskilda näringsändamål, såsom kliniska näringspreparat, modersmjölksersättning och tillskottsnäring, barnmat samt livsmedel för speciella näringsändamål avsedda för viktkontroll, vilka har ett annat användningsändamål än läskedrycker. Utöver sådana livsmedel för särskilda näringsändamål som baserar sig på specialbestämmelser omfattar punktskatten på läskedrycker inte kosttillskott som uppfyller de krav som föreskrivs i livsmedelslagen (23/2006) samt läkemedelspreparat enligt läkemedelslagen (395/1987). Kaffe och te som sådant hör inte heller till skattebasen för punktskatten på läskedrycker, eftersom kaffe och te hör till sådana varukoder i tulltariffen vars produkter inte omfattas av punktskatt på läskedrycker.

För att undvika dubbel beskattning är läskedrycker som används för tillverkning av läskedrycker och alkoholdrycker skattefria. Också läskedrycker som används vid tillverkning av läkemedel och som råvaror vid industriell produktion av andra livsmedel är skattefria, liksom även export.

Småskalig tillverkning av läskedrycker omfattas inte heller av punktskatten på läskedrycker. Punktskatt tas inte ut om dryckerna har tillverkats av en tillverkare som är oberoende av andra tillverkare i samma bransch och som under ett kalenderår frisläpper högst 70 000 liter läskedryck för konsumtion (*småskalig tillverkare*). En småskalig tillverkare ska dock lämna in en registreringsanmälan om registrering som småskalig tillverkare till Skatteförvaltningen. På befrielse från skatt på småskalig produktion tillämpas kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse, nedan *de minimis-förordningen*. Skattefriheten gäller också importprodukter som uppfyller motsvarande kriterier.

Ändringar i lagen om punktskatt på läskedrycker

Vid ingången av 2014 ändrades lagen om punktskatt på läskedrycker så att punktskatten på läskedrycker delades i två nivåer på basis av dryckernas sockerhalt (RP 109/2013 rd). Till lagen fogades en definition av sockerfria produkter baserad på Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel, nedan *för-*

ordningen om hälsopåståenden. Enligt definitionen avses med sockerfria produkter sådana produkter som innehåller socker högst 0,5 gram per 100 gram eller 100 milliliter. Med socker avses enligt förordningen om hälsopåståenden alla monosackarider och disackarider som förekommer i livsmedel, dock inte polyoler. Punktskatten på sockerfria drycker hölls kvar vid 11 cent per liter, medan punktskatten på övriga drycker dvs. sådana som innehåller mer än 0,5 procent socker höjdes till 22 cent per liter. Skatten på dryckpulver som innehåller socker höjdes till 140 cent per kilogram medan skatten på sockerfria dryckpulver hölls kvar på 95 cent per kilogram. Med graderingen enligt sockerhalt förenades punktskatten, som har ett fiskalt syfte, med hälsostyrning från konsumtion av sockerhaltiga drycker till sockerfria drycker. Ändringen motiverades bland annat med att finländarna konsumerar mycket socker och att hos bland barn och unga överskrider konsumtionen rekommendationerna för intag.

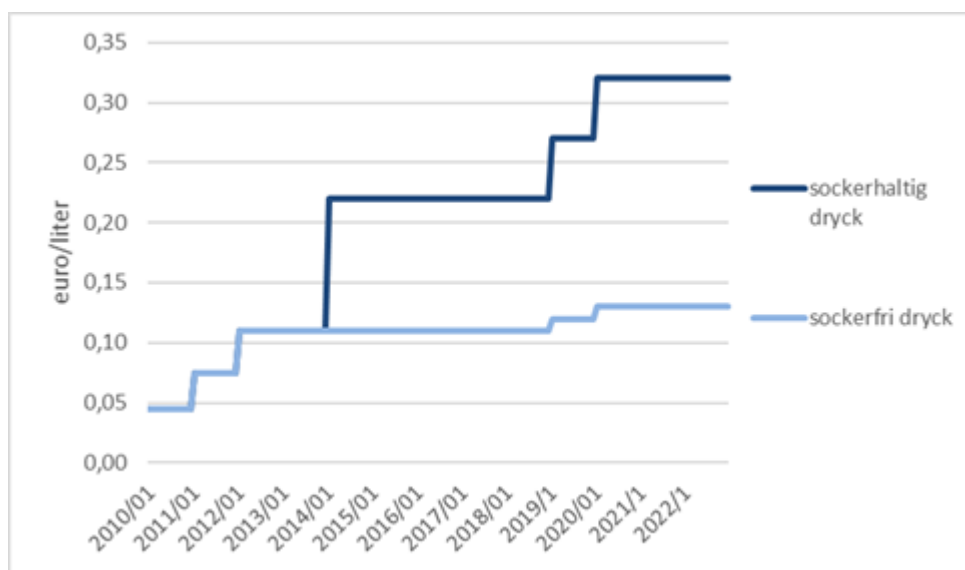
År 2017, i samband med att punktskatten på sötsaker och glass slopades, ändrades lagen så att icke-smaksatta växtbaserade drycker som ersätter mjölk och isbitar inte längre omfattas av punktskatten på läskedrycker (RP 137/2016 rd). Genom ändringen förenhetligades den skattemässiga behandlingen av mjölk och vegetabiliska drycker som ersätter mjölk, såsom soja-drycker och havredrycker. Lagens namn ändrades till lag om punktskatt på läskedrycker.

Skattenivåerna för punktskatten på läskedrycker höjdes vid ingången av 2019 (RP 166/2018 rd). Skattehöjningen gällde alla läskedrycker men dock så att höjningen fokuserade på drycker som innehåller socker. Punktskatten på läskedrycker som innehåller mer än 0,5 procent socker höjdes till 27 cent per liter färdig dryck och punktskatten på andra läskedrycker till 12 cent per liter. Punktskatten på dryckpulver som innehåller socker höjdes till 172 cent per kilogram, och punktskatten på övriga dryckpulver till 104 cent per kilogram. Syftet med höjningen var både en ökning av statens skatteinkomster, varutöver målet var att stärka den skattemässiga styrningen från konsumtion av sockerhaltiga drycker till konsumtion av sockerfria produkter.

Den senaste ändringen av lagen om punktskatt på läskedrycker trädde i kraft vid ingången av 2020, då punktskatten på läskedrycker höjdes (RP 27/2019 rd). Skattehöjningen gällde alla läskedrycker, men tyngdpunkten låg på sockerhaltiga drycker. Punktskatten på läskedrycker som innehåller mer än 0,5 procent socker höjdes från 27 cent till 32 cent per liter färdig dryck. Punktskatten på övriga läskedrycker höjdes från 12 cent till 13 cent per liter. Punktskatten på dryckpulver som innehåller socker höjdes från 172 cent till 204 cent per kilogram, och punktskatten på övriga dryckpulver från 104 cent till 113 cent per kilogram. Samtidigt höjdes gränsen för den skattefria årliga småskaliga produktionen av läskedrycker från 50 000 liter till 70 000 liter.

Utvecklingen av skattenivåerna för punktskatten på läskedrycker beskrivs nedan i figur 1, av vilken framgår att skatteskillnaden mellan sockerhaltiga och sockerfria drycker har från 2014 till 2020 ökat från 11 cent per liter till 19 cent per liter, dvs. mer än en och en halv gång per liter.

Figur 1. Utvecklingen av skattenivåerna på punktskatten på läskedrycker sedan 2010

Bestämmelser om förfarandet och skattekontroll

Bestämmelser om förfaranden för beskattning och skatteuppbörd, om skattskyldighet, andra skattefriheter och skattekontroll i fråga om läskedrycker finns i punktskattelagen (182/2010), i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016) och i statsrådets förordning om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (1355/2016).

Punktskattepliktiga produkter kan tillverkas, bearbetas, lagras, avsändas eller tas emot under ett uppskovsförfarande. Bestämmelser om verksamhetsprinciperna för uppskovsförfaranden finns i punktskattelagen. Tillverkning, bearbetning och lagring av punktskattepliktiga produkter inom ramen för ett uppskovsförfarande får endast äga rum i ett skatteupplag. Detta förutsätter att upplagshavaren har ett tillstånd som Skatteförvaltningen har beviljat för detta ändamål. I ett skatteupplag får endast skattefria produkter upplagras. Beskattade produkter ska lagras åtskilda från dem. Upplagshavaren har dessutom skyldigheter bland annat i anslutning till lagerbokföring och skattefria flyttningar.

Bestämmelser om skyldigheten att betala punktskatt och om skattskyldigheten finns också i punktskattelagen. I regel uppkommer skyldighet att betala punktskatt när en punktskattepliktig produkt frisläpps för konsumtion i Finland. Skattskyldig för punktskatt på läskedrycker är bl.a. en godkänd upplagshavare som frisläpper punktskattepliktiga produkter för konsumtion eller på vars vägnar punktskattepliktiga produkter frisläpps för konsumtion från ett uppskovsförfarande. Dessutom är t.ex. en tillverkare som någon annanstans än i ett skatteupplag tillverkar eller förädlar läskedrycker eller deltar i tillverkning eller bearbetning av läskedrycker skattskyldig. Exempelvis är pressning av saft i en saftmaskin i detaljhandeln och tillverkning av produkter som omfattas av punktskatt på läskedrycker i en förplägnadsrörelse sådan skattepliktig tillverkning som sker utanför ett uppskovsförfarande. Detaljvaruhandeln och förplägnadsrörelsen är då skattskyldiga för sin tillverkning av läskedrycker. Varje enskilt varuparti anses ha frisläppts för konsumtion vid tillverkningstidpunkten, och då uppkommer också skyldigheten att betala skatt.

Liksom i fråga om andra skatter som betalas på eget initiativ är skatteperioden för punktskatten på läskedrycker en kalendermånad. De skattskyldiga deklarerar och betalar punktskatt på läskedrycker per skatteperiod för de produkter för vilka skyldigheten att betala skatt uppkommit under skatteperioden i fråga.

Bestämmelser om den skattskyldiges bokföring finns i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. Dessutom finns det närmare bestämmelser om en punktskattskyldigs bokföring i förordningen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. Deklarationen om punktskatt grundar sig på den skattskyldiges punktskattebokföring. Punktskattebokföringen utgör också grunden för tillsynsåtgärder, såsom skattegranskning. Enligt förordningen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ska en godkänd upplagshavare och andra punktskattskyldiga, såsom den som tillverkar läskedrycker utanför ett uppskovsförfarande, för punktbeskattningen ha en bokföring av vilken framgår de uppgifter som behövs för fastställande av punktskatten och för övervakningen av beskattningen.

Punktbeskattningen, inklusive beskattningen av läskedrycker, och skattekontrollen av den hör till Skatteförvaltningens uppgifter. Tullen handhar dock tillsynen över punktbeskattningen samt brottsundersökningen. Dessutom ansvarar Tullen i vissa situationer för beskattningen av punktskattepliktiga produkter som importeras från områden utanför Europeiska unionen.

2.1.2 EU-lagstiftningen

Allmänt

Punktskatten på alkoholdrycker, tobaksprodukter och energiprodukter har harmoniserats inom EU genom produktspecifika direktiv om skattestrukturen och minimiskattenivåerna. Dessutom har förfarandebestämmelserna om produkterna harmoniserats genom rådets direktiv 2008/118/EG om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG, nedan *punktskattedirektivet*. I punktskattedirektivet finns det bestämmelser om allmänna regler för punktskatt inom unionen och säkerställs fri rörlighet för produkterna vid handel mellan medlemsstaterna samt säkerställs att produkterna beskattas på ett behörigt sätt.

Utöver harmoniserade punktskatter kan medlemsstaterna ta ut nationella punktskatter, om de följer punktskattedirektivet och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, nedan *FEUF*. Enligt punktskattedirektivet får det att nationella punktskatter tas ut inte leda till gränsformaliteter. Principen om icke-diskriminering och bestämmelserna om statliga stöd i FEUF utgör de viktigaste begränsningarna i fråga om nationella skatter.

Förbud mot skattediskriminering

Enligt artikel 110 i FEUF ska ingen medlemsstat, direkt eller indirekt, på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor. Detta innebär att den skatt som tas ut på inhemska produkter och på importerade produkter ska vara lika stor och grunderna för fastställande av skatt ska vara enhetliga. Därmed ska principen om icke-diskriminering ska beaktas när skattebasen, skattenivån och skattefrihet fastställs. Skattegrunderna ska också i övrigt definieras objektivt på ett sådant sätt att beskattningen inte blir diskriminerande mot importerade produkter. Till exempel inhemska bär- och fruktsafter kan inte ges en skattemässigt fördelaktigare ställning än importerade safter. Beskattningen av importerade produkter ska också administrativt vara lika enkel som i fråga om inhemska produkter.

Bestämmelser om statligt stöd

Reglerna om statligt stöd är en del av EU:s konkurrensrätt, vars syfte är att garantera jämlika konkurrensförhållanden inom hela EU. De centrala bestämmelserna i reglerna om statligt stöd ingår i artiklarna 107–109 i FEUF. Syftet med reglerna om statligt stöd är att ställa begränsningar för det med vilka ekonomiska metoder medlemsstaterna kan stödja och uppmuntra företagens verksamhet.

Bestämmelserna i FEUF begränsar användningen av statligt stöd som instrument i den ekonomiska politiken. Stöd som beviljas av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, är oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Även de nationella skatterna måste vara förenliga med reglerna om statligt stöd. När det gäller skattestöd bör snedvridning av konkurrensen och selektiva stöd särskilt beaktas. Skattesystemet ska vara sådant att ingen kan anse sig få otillbörliga konkurrensfördelar, t.ex. till följd av skattefrihet eller genom lämnande utanför tillämpningsområdet för punktskatten. Begränsningar av skattebasen för skatt som tas ut på fiskala grunder har dock inte när det gäller statliga stöd tills vidare ansetts vara problematiska enligt EU-domstolens rättspraxis.

Gradering av skatt betraktas inte som statligt stöd enligt EU:s regler om statligt stöd, om den är förenlig med skattesystemets karaktär och struktur och tillämpas konsekvent. Ett exempel på en sådan åtgärd är att skatten graderas på grundval av en produkts skadliga egenskaper. En produkt som orsakar mindre skada än andra kan beskattas lindrigare utan att detta betraktas som statligt stöd. Skattegrunden ska emellertid vara objektiv med tanke på målet med skatten och den ska tillämpas konsekvent på alla konkurrerande produkter.

Europeiska kommissionen svarar för kontrollen av att EU:s regler om statligt stöd följs. Syftet med kontrollen av statligt stöd är att garantera lika verksamhetsomständigheter mellan företag som är verksamma i olika medlemsstater och att minimera medlemsstaternas inbördes konkurrens i fråga om statligt stöd. Den myndighet som beviljar stödet är ansvarig för att bedöma huruvida åtgärden inbegriper stöd enligt EU:s regler om statligt stöd. Om det är fråga om statligt stöd, ska myndigheten innan stödet verkställs utreda om stödet är godtagbart och vid behov iakttäta det anmälningförfarande som lämpar sig för åtgärden. Stöd som kräver förhandsanmälan får inte verkställas förrän kommissionen har godkänt ärendet. Undantagen från förfarandet med förhandsanmälan gäller de minimis-stöd som är av mindre betydelse och stöd som ingår i gruppundantagen.

Om kommissionen anser att det i skattesystemet ingår sådana förbjudna stöd som avses i artikel 107 i FEUF, kräver kommissionen att medlemsstaten upphäver eller ändrar stödet. Medlemsstaten kan dessutom åläggas att av stödmottagaren återkräva olagligt statligt stöd från de senaste tio åren, inklusive ränta. Stöd som tagits i bruk före ett medlemskap i EU ses under vissa förutsättningar som ett gällande stöd och principerna för återkrav på stöd tillämpas inte på dessa stöd. Om medlemsstaten inte inom angiven tidsfrist följer kommissionens beslut, kan kommissionen föra ärendet vidare till EU-domstolen. EU-domstolen avgör i sista hand om det är fråga om ett förbjudet stöd enligt unionslagstiftningen.

Om en medlemsstat anser att en åtgärd inte inbegriper sådant statligt stöd som avses i artikel 107.1 i FEUF, men det ändå är nödvändigt att få rättslig säkerhet i saken, kan ärendet föras till

kommissionen för prövning genom en rättssäkerhetsanmälan. Lämmandet av en rättssäkerhetsanmälan utgör inget hinder för genomförandet av den planerade åtgärden, utan åtgärden kan genomföras redan innan kommissionen gett sitt godkännande.

2.2 Uppgifter som ska ges om livsmedel

Allmänt

Allmänna principer, krav och skyldigheter i fråga om livsmedelsinformation och särskilt livsmedelsmärkning ingår i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, nedan *förordningen om livsmedelsinformation*. Syftet med regleringen om livsmedelsinformation är att upplysa konsumenterna och skydda dem mot hälsorisker och ekonomiska förluster. Förordningen om livsmedelsinformation är direkt tillämplig lagstiftning i Finland och den tillämpas på livsmedelsföretagare i alla steg i livsmedelskedjan där deras verksamhet rör tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. Förordningen tillämpas på alla livsmedel som är avsedda för slutkonsumenter.

Informationen om livsmedel får inte vilseleda köparen i fråga om livsmedlets egenskaper, sammansättning, art, kvantitet, ursprung, framställnings- eller produktionsmetod eller någon annan motsvarande omständighet. Ett livsmedel får inte heller uppges ha sådana särskilda verkningar eller egenskaper som det inte har eller beträffande vilka det inte avviker från andra motsvarande livsmedel.

Färdigförpackade livsmedel

Enligt förordningen om livsmedelsinformation avses med färdigförpackade livsmedel sådana livsmedel som före försäljningen helt eller delvis har inneslutits i förpackningen på ett sådant sätt att förpackningens innehåll inte kan ändras utan att den öppnas eller söndras.

De obligatoriska märkningarna på färdigförpackade livsmedel anges i förordningen om livsmedelsinformation. På förpackningen ska anges bland annat livsmedlets beteckning, ingrediensförteckning, mängden av vissa ingredienser eller kategorier av ingredienser, livsmedlets nettokvantitet, bruksanvisning och näringsvärde. Förpackningsmärkningarna ska enligt förordningen om livsmedelsinformation vara lätta att se, skrivna med tillräckligt stora bokstäver, lätta att läsa, förstå och outplånliga. De får inte heller döljas, skymmas eller avbrytas på något sätt med text eller illustrationer.

Ingrediensförteckning och näringsdeklaration

Ingrediensförteckningen ska inkluderas i förpackningsmärkningen på färdigförpackade livsmedel. Ingrediensförteckningen ska ha en passande överskrift och omfatta alla ingredienser i fallande storleksordning efter den vikt som ingrediensen hade vid framställningstidpunkten. Tillsett vatten och flyktiga ämnen anges dock i storleksordning efter vikt i den färdiga varan. Enligt förordningen om livsmedelsinformation avses med ingrediens varje ämne eller produkt, inklusive aromer, livsmedelstillsatser och livsmedelsenzymer, och varje beståndsdel i en sammansatt ingrediens som används vid tillverkningen eller beredningen av ett livsmedel och som finns kvar i den färdiga varan, om än i annan form. Restprodukter ska inte anses vara ingredienser.

Enligt förordningen om livsmedelsinformation behöver i ingrediensförteckningen dock inte inkluderas sådana beståndsdelar i en ingrediens som under framställningsprocessen tillfälligt avskilts men senare åter tillförts livsmedlet i proportioner som inte överskrider de ursprungliga, t.ex. aromer som tagits till vara vid tillverkning av saftkoncentrat. Inte heller livsmedelstillsatser eller livsmedelsenzymmer som ingår i ett livsmedel uteslutande att de ingått i en eller flera ingredienser i det aktuella livsmedlet, i enlighet med den "carry-over"-princip som avses i artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1333/2008, behöver anges i ingrediensförteckningen, förutsatt att de inte har någon teknisk funktion i den färdiga varan. Effekten kan bedömas till exempel utifrån hur mycket ämnet används. Ett undantag utgör de ämnen och produkter som förtecknas i bilaga II till förordningen om livsmedelsinformation och som orsakar allergi eller intolerans och som ska anges tydligt för varje relevant ingrediens.

Ingredienserna ska anges med sina specifika beteckningar i enlighet med EU:s livsmedelsinformationslagstiftning. Ingredienserna kan också anges med de kategorinamn som anges i del B i bilaga VII till förordningen om livsmedelsinformation. Kategorins namn "socker" omfattar alla slag av sackaros. Om det vid framställningen av livsmedlet har använts annat socker än sackaros, ska det anges i ingrediensförteckningen med eget namn, t.ex. fruktsocker eller honung. I förordningen om livsmedelsinformation föreskrivs det om vissa undantag från skyldigheten att ange ingredienser. En ingrediensförteckning krävs inte t.ex. för färsk frukt och färska grönsaker, inklusive potatis som inte har skalats, delats i bitar eller behandlats på liknande sätt. En ingrediensförteckning krävs inte heller för kolsyrat vatten, om det framgår av beskrivningen att vattnet har kolsyrats.

I förordningen om livsmedelsinformation finns också bestämmelser om näringsdeklaration. I näringsdeklarationen anges den slutliga produktens näringsvärdesinformation och den ska ingå i märkningen på förpackningar för så gott som alla färdigförpackade livsmedel. Näringsdeklarationen ska innehålla uppgift om produktens energimängd uttryckt i kilojoule och kilokalorier samt mängden fett, mättat fett, dvs. fettsyror, kolhydrater, socker, protein och salt uttryckt i gram. I näringsdeklarationen avses med socker alla monosackarider och disackarider som förekommer i livsmedel, dock inte polyoler.

Livsmedel som inte är färdigförpackade

Också i fråga om livsmedel som inte är färdigförpackade ska konsumenterna ges viss information. I förordningen om livsmedelsinformation har medlemsstaterna dock getts handlingsutrymme i fråga om livsmedelsinformation om livsmedel som inte är färdigförpackade. Nationella bestämmelser om den allmänna informationen om livsmedel som inte är färdigförpackade finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (834/2014).

Med livsmedel som inte är färdigförpackat avses ett livsmedel som i oförändrat skick tillhandahålls slutkonsumenten och som konsumenten själv förpackar, som förpackas på konsumentens begäran på livsmedlets överlåtelseplats, som har färdigförpackats på livsmedlets överlåtelseplats för direkt försäljning eller som serveras på livsmedlets överlåtelseplats där det är avsett att förtäras av slutkonsumenten.

Om livsmedel som inte är färdigförpackade och som överläts på en detaljhandelsplats ska bl.a. livsmedlets beteckning och ingredienser tillhandahållas. I fråga om livsmedel som inte är färdigförpackade och som överläts på en serveringsplats behöver dock inte tillhandahållas andra uppgifter om ingredienser än allergi- eller intoleransframkallande ämnen. För livsmedel som

inte är färdigförpackade som överläts på en detaljhandelsplats eller en serveringsplats behöver näringsvärde inte tillhandahållas.

Utgångspunkten är att de obligatoriska uppgifterna om livsmedel som inte är färdigförpackade ska meddelas slutkonsumenten skriftligen på livsmedlets detaljhandelsplats eller serveringsplats. Informationen ska enkelt kunna observeras i närheten av ett livsmedel som inte är färdigförpackat i en broschyr, på en tavla eller på något annat motsvarande sätt, t.ex. på en elektronisk skärm. Informationen kan också lämnas muntligt på begäran av konsumenten, förutsatt att man på livsmedlets överlåtelseplats tydligt och enkelt meddelar att informationen finns tillgänglig på begäran och att informationen finns tillgänglig i skriftligt eller elektroniskt format för personalen och tillsynsmyndigheterna.

Tillsyn av livsmedelsinformation

Bestämmelser om livsmedelstillsyn finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), nedan *kontrollförordningen* och i livsmedelslagen (297/2021). Utöver livsmedelssäkerheten är syftet med livsmedelstillsynen att säkerställa att livsmedlen eller informationen om dem inte vilseleder konsumenterna och att verksamheten, produkterna och informationen om produkterna uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen.

Det är i huvudsakligen kommunen som ansvarar för tillsynen över aktörerna inom livsmedelsbranschen. Regionförvaltningsverket ska styra och utvärdera den livsmedelstillsyn som kommunerna inom dess område utövar. Tullen utövar tillsyn över livsmedel av icke-animaliskt ursprung som importeras från EU:s medlemsstater och från länder utanför EU. Livsmedelsverket utövar tillsyn över livsmedel av animaliskt ursprung som importeras från länder utanför EU.

Livsmedelsföretagaren ska göra en anmälan eller ansökan om näringsverksamhet till tillsynsmyndigheten för registrering. Livsmedelsföretagare ska enligt livsmedelslagen ha ett system med vars hjälp de identifierar och hanterar faror i anslutning till sin verksamhet och säkerställer att verksamheten och livsmedlen uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen. Tillsynsmyndigheterna bedömer hur väl företagets egenkontroll fungerar och om den är tillräcklig. För tillsynen kan det t.ex. utföras inspektioner på tillsynsobjektet, tas behövliga prover samt bekantas sig med handlingar och livsmedelsinformation. Tillsynsmyndigheterna utövar livsmedelstillsyn i alla produktions-, bearbetnings- och distributionsled. Förordningen om livsmedelstillsyn förutsätter att tillsynsmyndigheternas livsmedelstillsyn är regelbunden, riskbaserad och sker med lämplig frekvens. Också konsumenterna kan ge tillsynsmyndigheterna respons t.ex. om brister i märkningarna på livsmedelsförpackningar.

Tillsynsmyndigheterna kan enligt livsmedelslagen ålägga en företagare att avhjälpa ett missförhållande, bl.a. om informationen om ett livsmedel kan orsaka fara för människors hälsa eller vilseleda konsumenterna. Tillsynsmyndigheten ska förelägga den som överträtt bestämmelserna

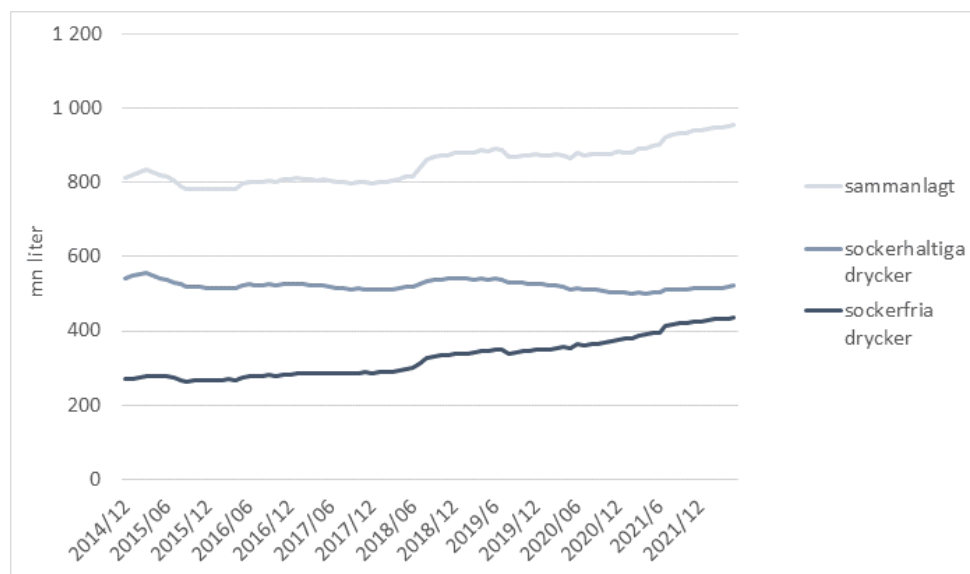
att avhjälpa överträdelsen av livsmedelsbestämmelserna omedelbart, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer. Tillsynsmyndigheten kan också bestämma att ett livsmedel ska dras tillbaka från marknaden bl.a. om den information som lämnats om livsmedlet väsentligen strider mot bestämmelserna. Tillsynsmyndigheten kan vid behov förena sitt föreläggande med vite. En livsmedelsföretagare kan också påföras en påföljdsavgift på minst 300 och högst 5 000 euro inom livsmedelstillsynen, om företagaren marknadsför livsmedel på ett sätt som strider mot bestämmelserna.

2.3 Praxis

2.3.1 Konsumtion av läskedrycker och skatteintäkter

År 2021 beskattades cirka 930 miljoner liter läskedrycker. Såsom framgår av figur 2 nedan har konsumtionen av sockerhaltiga drycker varit relativt stabil, medan konsumtionen av sockerfria drycker med punktskatt har ökat. Andelen sockerfria drycker av skattebasen har ökat från cirka en tredjedel till cirka 45 procent sedan 2014. Ökningen av konsumtionen av sockerfria läskedrycker beror framför allt på den ökade konsumtionen av sockerfri lemonad och smaksatta vatten som hör till tulltariffnummer 2202. I skattebasen för punktskatten på läskedrycker har det också gjorts vissa mindre preciseringar under perioden, t.ex. avlägsnades icke-smaksatta växtbaserade drycker som ersätter mjölk samt isbitar från skattebasen vid ingången av 2017.

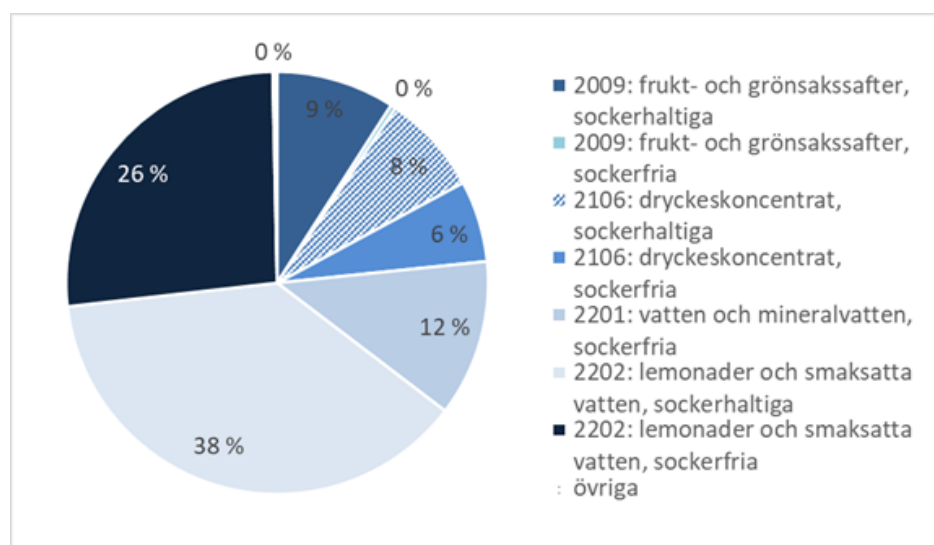
Figur 2. Utvecklingen av mängden beskattade sockerhaltiga och sockerfria drycker, 12 månaders glidande summa

Inom den skattebelagda konsumtionen av läskedrycker är den klart största gruppen den produktgrupp under tulltariffnummer 2202 som består av olika slags lemonader och smaksatta vatten och som utgjorde cirka två tredjedelar av skattebasen 2021. Andelen saftkoncentrat och fasta dryckesingredienser under tulltariffnummer 2106 av skattebasen var cirka 14 procent och andelen vatten under nummer 2201 cirka 12 procent. Andelen frukt- och växtbaserade juicer under nummer 2009 var cirka 9 procent.

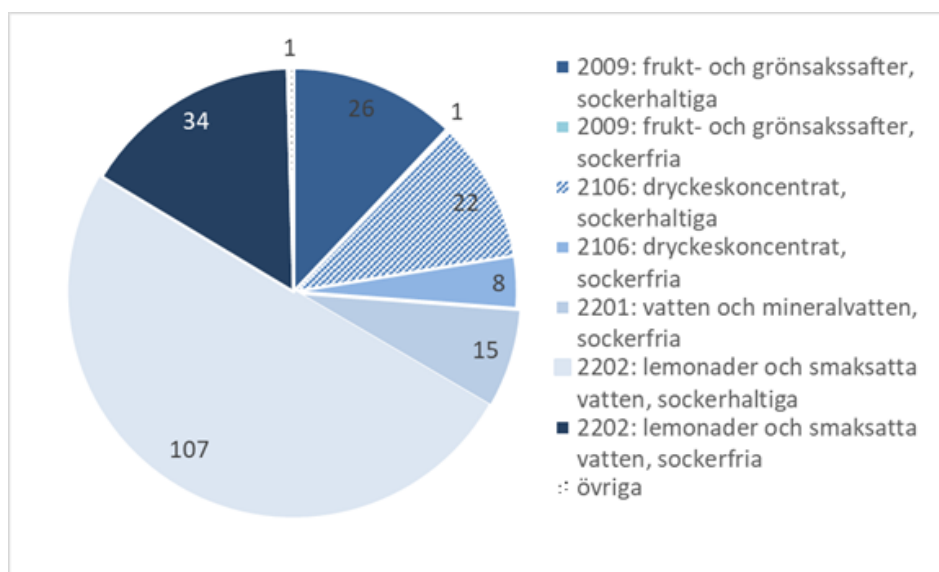
Det finns inga offentliga uppgifter om hur konsumtionen av sockerhaltiga drycker fördelar sig mellan drycker med olika sockerhalt. Det kan bedömas att sockerhalten i sockerhaltiga drycker är vanligen cirka 8–10 gram socker per 100 milliliter dryck. I butikernas sortiment finns det drycker med en klart högre sockerhalt än så, men i synnerhet i fråga om dryckessortimentet under nummer 2202 finns det också en betydande mängd drycker med en lägre sockerhalt än så.

Figur 3. Fördelningen av skattebasen för punktskatten på läskedrycker enligt skatteklass år 2021, procent

Intäkterna från punktskatten på läskedrycker uppskattas vara cirka 213 miljoner euro 2023. Såsom det framgår av figuren nedan, inflyter tre fjärdedelar från konsumtionen av sockerhaltiga drycker, eftersom skattenivån för dem är 2,5 gånger högre än skatten för sockerfria drycker.

Figur 4. Fördelningen av de uppskattade skatteintäkterna från punktskatten på läskedrycker enligt produktgrupp år 2023, miljoner euro

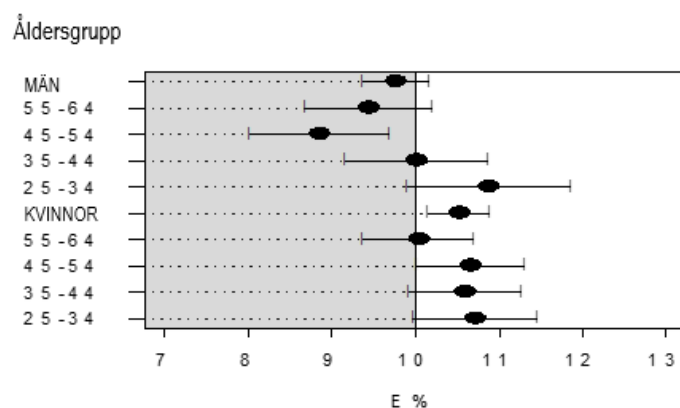

2.3.2 Finländarnas sockerintag

Sockerkonsumtionen och dess betydelse för folkhälsan i Finland

Världshälsoorganisationen publicerade år 2016 rekommendationer för att motarbeta övervikt och diabetes (WHO 2015: Fiscal Policies for Diet and Prevention of Noncommunicable Diseases; WHO 2016: Report of the Commission on Ending Childhood Obesity). Organisationen rekommenderade bland annat ibruktage av en effektiv skatt på sockerhaltiga drycker för att minska konsumtionen av sådana produkter. Organisationen har bedömt att en riklig användning av socker är skadlig för hälsan och rekommenderar att kosten innehåller högst 10 procent tillsatt socker, helst 5 procent av den totala energin (WHO 2015: Guideline: Sugars Inke for Adults and children). Av figuren framgår i sockerintagets andel av den totala energin bland vuxna i Finland jämfört med rekommendationen, utifrån undersökningen FinDiet 2017 (Institutet för hälsa och välfärds rapporter 12/2018).

Figur 5. Intag av socker bland vuxna av den totala energin jämfört med rekommendationen (10 energiprocent) enligt undersökningen FinDiet 2017.

Finländska undersökningar av livsmedelsanvändningen har visat att det finns särskilt mycket tillsatt socker i barns och ungas kost, särskilt i drycker.

Enligt uppgifter från olika undersökningar varierar finländarnas sockerkällor enligt ålder, kön och socioekonomisk bakgrund. Av tabellen nedan framgår sockerkällor indelade enligt åldersgrupp och kön.

Tabell 1. Finländarnas sockerintag från olika livsmedel insamlat från olika undersökningar åren 2015–2020

	Intag av sackaros		
	E %	g/dygn	De viktigaste källorna
Kvinnor			
25–64 år	10,5	43	Frukt, bär och livsmedel med frukter och bär (26 %), socker och sötsaker (21 %), kaffebröd (17 %), mjölkprodukter (15 %) och drycker (14 %)
65–74 år	9,3	22	Frukt, bär och livsmedel med frukter och bär (36 %), kaffebröd (19 %), drycker (16 %), socker och sötsaker (11 %) och mjölkprodukter (10 %)
Män			
25–64 år	9,7	53	Drycker (25 %), socker och sötsaker (23 %), frukter, bär och livsmedel med frukter och bär (21 %), kaffebröd (15 %) och mjölkprodukter (11 %)
65–74 år	9,3	44	Frukt, bär och livsmedel med frukter och bär (31 %), drycker (20 %), socker och sötsaker (20 %), kaffebröd (18 %) och mjölkprodukter (6 %)
Barn			
3 år	13	41	Saftdrycker (27 %), mjölkprodukter som innehåller socker (25 %), choklad och sötsaker (12 %), söta bakverk (11 %), frukt- och bärssoppor (8 %)
6 år	13		

I FinDiet-undersökningarna har man i Finland följt upp vuxenbefolkningens matkonsumtion och näringstillförsel sedan 1982 (Nutrition i Finland - undersökningen FinDiet 2017 (samman-

drag på svenska) och Kaartinen m.fl. 2021 Lääkärilehti - Aikuisväestön ruoankäytön ja ravintoaineiden saannin muutokset vuosina 1997–2017: kansallinen FinRavinto-tutkimus (på finska)). Undersökningarna har genomförts vart femte år som en del av Institutet för hälsa och välfärds nationella hälsoundersökningar av befolkningen. Livsmedelsanvändningen har undersökts genom matdagböcker fram till 1992 och genom intervjuer från 1997 samt genom insamling av blod- och urinprov för analys av biomarkörer för kosten. De ändringar i kostvanorna som har upptäckts i undersökningarna har korrelerat med att kolesterolnivåerna i serum och blodtrycket har sjunkit under de gångna årtiondena.

En näringspolitik som syftar till en god näringssituation hos befolkningen och den näringshandledning som aktörerna inom hälso- och sjukvården erbjuder förutsätter tillförlitlig information om nutritionens nuläge och förändringar på längre sikt. I FinDiet-undersökningarna har det också rapporterats om förändringar i intaget av energigivande näringsämnen, fibrer samt av vissa vitaminer och mineraler bland den vuxna befolkningen mellan 1997 och 2017.

Konsumtionen av socker och sötsaker samt drycker som sötats med socker ändrades endast litet under 20 år. Intaget av sackaros minskade mellan 2012 och 2017, vilket kan bero på att halterna av sackaros i livsmedelsgrupper som är viktiga med tanke på vardagsmaten, t.ex. yoghurt, har minskat, eller på underrapportering när det gäller sockerhaltiga livsmedel. Konsumtionen av sockrade lemonader och safter hos män ändrades inte i jämförelsen av åren 1997 och 2017. Hos män minskade konsumtionen av socker och sötsaker från 2012 till 2017. Konsumtionen av drycker som innehåller socker samt av socker och sötsaker hos kvinnor stannade på samma nivå under undersökningsperioden.

Barns och ungas sockerintag

Socker har en större och rikligare ställning som energikälla för barn och unga i olika åldrar än vad som rekommenderas jämfört med den vuxna befolkningen. Hos barn under 10 år är största delen av de drycker som innehåller tillsats av socker mjölkbaserade, till exempel drickbar yoghurt och safter, hos tonåringar lemonader och energidrycker. Pojkar i högstadietåldern använder mer lemonader och energidrycker än flickor.

Inom ramen för projektet Maistuva koulu samlades det in material från fem kommuner 2018–2020. Eleverna i årskurs 3–6 tillfrågades om användningen av läske- och energidrycker som mellanmål. Materialet omfattade 2 773 barn. När man räknar med alla årskurser, rapporterade barnen att de använde läskedrycker eller energidrycker som mellanmål på följande sätt: en gång i veckan 19,8 procent, 2–4 dagar i veckan 15,8 procent, 5–6 dagar i veckan 3,1 procent, en gång per dag 1,4 procent och flera gånger per dag 2,2 procent av barnen. Användningen var högre bland pojkar än bland flickor.

Socker och negativa effekter på hälsan

Socker ger energi som påverkar vikten. Om en människa får mer energi än vad han eller hon konsumerar, går han eller hon upp i vikt. En riklig användning av drycker som sötats med socker, såsom lemonad och saft, har konstaterats ha samband med övervikt hos både barn och vuxna. Fetma ökar särskilt bland barn, unga och unga vuxna. Det finns socioekonomiska skillnader i förekomsten av fetma. Fetma är betydligt vanligare bland lågutbildade, och familjebakgrunden avspeglas också i barnens ställning; barn till lågutbildade mammor är fetare. Risken för en fet person vars kroppsmasseindex är över 30 att insjukna i typ 2-diabetes är 7,2 gånger högre än risken för personer med normal vikt. Över 500 000 finländare har redan diabetes och

sjukdomen upptar 15 procent av utgifterna för hälso- och sjukvården. Enligt prognosen kan antalet insjuknade till och med fördubblas under de följande 10–15 åren.

Den rikliga användningen av lemonader och saft som sötats med socker har konstaterats ha samband med den ökade risken för typ 2-diabetes. Riklig och upprepad användning av socker har också samband med karies.

2.4 Bedömning av nuläget

Punktskatt på läskedrycker som styrmedel

Hälsobaserade skatter motiveras ofta med att konsumenterna i sina konsumtionsbeslut inte nödvändigtvis beaktar de hälsorisker och hälsokostnader som i framtiden realiseras för dem själva eller samhället. Då kan man genom styrande skatter korrigera konsumenternas beteende så att de beaktar dessa effekter. Problemet är dock att skatten inte nödvändigtvis kan riktas rätt till produkter som är skadliga för hälsan, att skattenivån inte kan dimensioneras rätt eller att skatten inte påverkar konsumtionen. De administrativa kostnader som verkställandet av skatten medför för både den offentliga förvaltningen som för företagen kan också bli avsevärda med beaktande av att i synnerhet punktskatterna är förenade med omfattande rapporterings- och uppföljnings-skyldigheter. Således finns det en risk för att de hälsofördelar som skatten medför blir mindre än de samhälleliga kostnaderna.

Att hälsohandledningen riktas till drycker lindrar problemen, eftersom de hälsomässiga olägenheterna av dryckerna kan definieras såsom det socker de innehåller. Ofta kan konsumtionen av drycker inte heller i regel anses medföra näringsmässig nytta, vilket innebär att en minskad konsumtion av dem inte kan anses medföra hälsorisker för olika befolkningsgrupper. Dryckerna ger inte heller någon mättnadskänsla, så de kan förtäras mer än livsmedel i fast form, vilket kan öka intaget av socker. Även i Finland har det konstaterats att den skattestyrning som baserar sig på dryckernas totala sockerhalt har inverkat på konsumtionen på önskat sätt och minskat konsumtionen av socker som ingår i drycker (Kosonen T. & Savolainen R., Makeisveron vaikutus makeisten hintoihin ja kulutukseen, Palkansääjien tutkimuslaitos, Raportteja 38, 2019, (på finska)). En viktig orsak till en lyckad skattestyrning är att det ur konsumenternas synvinkel finns tillräckligt likartade ersättande produkter som har låg sockerhalt eller som är sockerfria, som man kan övergå till att konsumera. Drycker är också en produktgrupp som kan definieras relativt tydligt och där antalet skattskyldiga är begränsat, vilket minskar de administrativa kostnaderna för skatteuppbörden.

Den nuvarande graderingen av punktskatten på läskedrycker innebär att skatteskillnaden mellan sockerfria och sockerhaltiga drycker är 19 cent per liter, men skatten på alla sockerhaltiga drycker är lika stor oberoende av dryckens sockerhalt.

Skattebehandling av inhemska bär- och fruktsafter

Genom 1940 års lagstiftning om läskedrycksaccis strävade man efter att minska konsumtionen av konstgjorda läskedrycker och därigenom främja användningen av inhemska frukter och bär inom dryckesindustrin. Saftkoncentrat beskattades, men skatt togs inte ut för drycker tillverkade av vissa bär, såsom vinbär, tranbär, blåbär, lingon och havtorn, för att skydda den inhemska produktionen. I och med EU-medlemskapet slopades skattefriheten för drycker som tillverkats av inhemska bär eftersom den ansågs diskriminera importprodukter och därmed strida mot EU-bestämmelserna.

Den småskaliga tillverkningen av läskedrycker uteslöts från punktskatten på läskedrycker vid ingången av 1999. Punktskatt togs inte ut om dryckerna hade tillverkats av en tillverkare som var oberoende av andra tillverkare i samma bransch och som under ett kalenderår tillverkade högst 50 000 liter läskedryck. Syftet med ändringen var att undvika situationer där både beskattarens och den skattskyldiges administrativa arbete och kostnader är oskäligt stora i förhållande till beloppet av den skatt som tas ut. Det ansågs att den årsproduktion på 50 000 liter som togs i lagen avgränsar utanför skatten en stor del av den småskaliga tillverkningen av frukt-, bär- och grönsakssaft, som särskilt bedrivs som binäring inom jordbruket. De småskaliga tillverkarnas skattefrihet omfattade också läskedrycker som producerats i småföretag i andra medlemsstater inom EU samt läskedrycker som importerats till Finland från länder utanför EU. Vid ingången av 2020 höjdes gränsen för årsproduktionen inom småskalig tillverkning till 70 000 liter för att stödja småskalig tillverkning av läskedrycker i enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet.

Den nuvarande skattebasen för punktskatten på läskedrycker är i enlighet med skattens fiskala syfte omfattande. Den fiskala skatten ska således täcka dryckerna i tillräckligt stor utsträckning för att skatten ska behandla drycker neutralt i förhållande till sitt syfte. Det att enskilda produkter eller produktgrupper lämnas utanför skattebasen för skatt som tas ut på statsfinansiella grunder är problematiskt i ljuset av bestämmelserna om statligt stöd. Om någon dryck eller grupp av drycker utesluts från skattebasen, lyfter det fram frågor om avgränsningen mellan skattepliktiga och icke-skattepliktiga produkter med tanke på huruvida skattebasen är diskriminerande och i fråga om statligt stöd. Med hänsyn till dessa frågor slopades skattefriheten för bärсаft i samband med anslutningen till EU. Av samma orsak slopades beskattningen av sötsaker vid två tillfällen, första gången vid ingången av 2000 och sedan vid ingången av 2017, och de produkter som inte omfattats av skatten och som ersätter icke-smaksatt mjölk befriades likaså från skatten vid ingången av 2017.

Klagomål om statligt stöd

Under 2013–2021 har det till Europeiska kommissionen lämnats in sammanlagt tre klagomål om statligt stöd som gäller avgränsningen av skattebasen för punktskatten på läskedrycker och i vilka det ansågs att punktskatten på läskedrycker innehåller förbjudet statligt stöd för sådana produkter som inte omfattas av punktskatten. Ett av klagomålen gällde skattebasen i fråga om att icke-smaksatt mjölk inte omfattades av skatten, medan icke-smaksatta växtbaserade drycker som ersätter icke-smaksatt mjölk, såsom havre- och sojadrycker, omfattades av skatten. Det andra klagomålet gällde mer omfattande fastställandet av skattebasen för punktskatten på läskedrycker.

I fråga om de två första klagomålen meddelade kommissionen som sin inofficiella ståndpunkt att den nuvarande punktskatten, som är bunden till varukoder i tulltariffen och som tas ut på fiskala grunder, kan innehålla element som kan betraktas som förbjudna statliga stöd. Den olika skattemässiga behandlingen av växtbaserade drycker och mjölk kunde betraktas som ett missförhållande i punktbeskattningen av läskedrycker, och därför ändrades skattebasen genom att växtbaserade drycker under vissa förutsättningar lämnades utanför punktskatten. Efter en förberedande utredning som pågått i flera år avslutade kommissionen behandlingen av båda klagomålen utan att inleda ett formellt undersökningsförfarande.

En preliminär undersökning av det tredje klagomålet som anhängiggjordes 2021 pågår. Kommissionen har också i fråga om detta klagomål begärt en tilläggsutredning för bedömning av statsstödsfrågorna. Kommissionen har fäst uppmärksamhet bl.a. vid den skattemässiga behandlingen av vatten samt av kaffe och te. När det gäller vatten är det fråga om att punktskatt på

läskedrycker tas ut för vatten och mineralvatten under nummer 2201 endast om de är förpackade i en minutförsäljningsförpackning som rymmer högst fem liter. I fråga om kaffe och te handlar det om att de har undantagits från punktskatt, medan dryckesingredienser i fast form under nummer 2106 omfattas av punktskatten.

Om kommissionen på basis av en preliminär granskning konstaterar att det finns misstankar om att skattesystemet inte kan tillämpas på den gemensamma marknaden, kan kommissionen besluta att inleda ett formellt granskningsförfarande i ärendet. Ett sådant beslut har tills vidare inte fattats. Det anhängiga klagomålet som gäller punktskatt på läskedrycker bör dock beaktas vid beredningen av ändringarna av lagen om punktskatt på läskedrycker.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att i högre grad än för närvarande ändra punktskatten på läskedrycker i en hälsobaserad riktning. Målet är att styra konsumtionen och produktionen från drycker med högt sockerinnehåll till drycker som innehåller mindre socker. Samtidigt är målet dock också att upprätthålla skatteintäkterna.

Avsikten är också att se över skattebasen för punktskatten på läskedrycker utifrån den pågående utvärderingen av statligt stöd.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att punktskatten på läskedrycker delas upp i sex skatteklasser i stället för de nuvarande två skatteklasserna. Skatt enligt den lägsta skatteklassen ska tas ut för sockerfria produkter på samma sätt som för närvarande. Skatten på sockerfria drycker föreslås vara 9 cent per liter, dvs. fyra cent lägre än för närvarande. Skatten på sockerhaltiga drycker föreslås i fortsättningen vara graderad i fem skatteklasser enligt produktens totala sockerhalt. Skatten på drycker som innehåller socker föreslås vara 16, 24, 32, 40 eller 48 cent per liter.

Beskattningen av osötade och icke-smaksatta vatten och mineralvatten föreslås bli ändrad så att punktskatt på läskedrycker också ska tas ut för drycker som har packats i minutförsäljningsförpackningar som rymmer mer än fem liter.

Dessutom föreslås det att fasta dryckesingredienser inte längre ska omfattas av skatten.

Inhemska bär- och fruktsafter lämnas på grund av bestämmelserna om statligt stöd inte utanför den punktskatt på läskedrycker som har en fiskal skattebas. Skatten på juice bestäms enligt sockerhalt på motsvarande sätt som för andra drycker som omfattas av skatten.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna skatteändringarna minskar intäkterna från punktskatten på läskedrycker med cirka 2 miljoner euro på grund av de föreslagna begränsningarna i skattebasen. Målet har varit att skattenivåerna dimensioneras så att den genomsnittliga skattenivån för de drycker som omfattas av punktskatten även i fortsättningen ska vara oförändrad, men att skatten för drycker som

innehåller socker graderas enligt dryckens totala sockerhalt. Om fasta dryckesingredienser lämnas utanför skatten minskar skatteintäkterna med cirka 2 miljoner euro. Enligt förslaget ska vatten i förpackningar som rymmer mer än fem liter omfattas av punktskatten, men effekten på skatteintäkterna blir sannolikt liten till denna del.

Trots att man har försökt dimensionera skattenivåerna så att de motsvarar den nuvarande genomsnittliga skattenivån, är det möjligt att den genomsnittliga skattenivån och därmed skatteintäkterna de facto förändras, eftersom exakta uppgifter om sockerhalterna i drycker som omfattas av punktskatten på läskedrycker inte har funnits tillgängliga. Uppskattningarna av skatteintäkterna har också gjorts statistiskt, dvs. utan att inverkan av skatteändringarna på konsumtionen har beaktats. Skatteändringen kan sänka skatteintäkterna, om konsumtionen övergår till lindrigare beskattade drycker, dvs. sockerfria drycker, drycker som innehåller mindre socker, eller drycker utanför skattebasen.

I tabellen nedan anges de föreslagna ändringarna i skattenivåerna. Skatten på sockerfria drycker sjunker från 13 cent per liter till 9 cent per liter, dvs. med cirka 31 procent. Skattenivån för drycker som innehåller socker stiger med i genomsnitt 13 procent från 32 cent per liter till uppskattningsvis cirka 36 cent per liter. Skatten skärps med 8–16 cent per liter, dvs. med 25–50 procent för drycker vars sockerhalt överstiger 8 gram per 100 milliliter. Skatten sänks däremot med 8–16 cent per liter, dvs. med 25–50 procent, för drycker som innehåller mindre än 5 gram socker per 100 milliliter. För drycker som innehåller mycket lite eller väldigt mycket socker blir förändringen i skattenivån störst.

Skattenivån för sockerfria drycker sjunker med 4 cent per liter. Detta innebär att skatteskillnaden mellan sockerfria drycker och drycker som innehåller socker i fortsättningen är 7–39 cent per liter, när den för närvarande är 19 cent per liter.

Tabell 2. Föreslagna ändringar i beskattningen av drycker vid olika totala sockerhalter

Nedre gräns för sockerhalt	Övre gräns för sockerhalt	Nuvarande punktskatt	Ny punktskatt	Ändring	Ändring
g/100 ml	högst g/100 ml	cent/l	cent/l	cent/l	
0	0,5	13	9	-4	-31 %
0,5	2,5	32	16	-16	-50 %
2,5	5	32	24	-8	-25 %
5	8	32	32	0	0 %
8	11	32	40	8	+25 %
11		32	48	16	+50 %
i genomsnitt		32	36	4	+13 %

När det gäller drycker som innehåller socker sänker skattegraderingen priserna på drycker med en total sockerhalt på mindre än 5 gram socker per 100 milliliter beroende på produktgrupp med 3–16 procent beräknat enligt genomsnittliga prisuppgifter, och höjer skattegraderingen på motsvarande sätt priserna på drycker med en typisk mängd socker eller med mycket socker, dvs. drycker med en total sockerhalt på minst 8 gram socker per 100 milliliter. Den procentuella

priseffekten av skatteändringen varierar dock mycket beroende på dryckens pris. I tabellen nedan beskrivs skatteändringens inverkan på priserna på olika exempeldrycker. Till följd av skatteförändringen kommer skattens andel av minutförsäljningspriset att stiga till en rätt hög nivå för drycker med förmånligare pris som innehåller mer socker än genomsnittet. Likaså blir skattebelastningen på koncentrat hög. Priset på vatten i minutförsäljningsförpackningar som rymmer mer än fem liter stiger tydligt, eftersom skattebeloppet är stort i förhållande till produktens pris. I konsekvensbedömningarna har det antagits att skatteändringen i sin helhet överförs på priserna.

Tabell 3. Skatteändringens inverkan på priset på olika exempeldrycker

	Sockerhalt	Pris euro/l	Nuvarande punktskatt euro/l	Ny punktskatt euro/l	Skatteändring %	Nytt pris euro/l	Prisändring euro/l	Prisändring %	Punktskattens andel av priset %
SOCKERHALTIGA									
Appelsinjuice	10	1,79	0,32	0,40	25 %	1,88	0,09	5 %	21 %
Saftdryck	6,9	1,19	0,32	0,32	0 %	1,19	0,00	0 %	27 %
Sugrörssaft	7,4	2,25	0,32	0,32	0 %	2,25	0,00	0 %	14 %
Saftkoncentrat 1+3	7,3	2,97	1,28	1,28	0 %	2,97	0,00	0 %	43 %
Saftkoncentrat svart vinbär 1+4	9,6	9,24	1,60	2,00	25 %	9,70	0,46	5 %	21 %
Saftkoncentrat svart vinbär, låg sockerhalt 1+4,	1,1	9,98	1,60	0,80	-50 %	9,07	-0,91	-9 %	9 %
Coladryck 2 x 1,5 l	10,6	0,98	0,32	0,40	25 %	1,07	0,09	9 %	37 %
Coladryck 0,5 l	10,6	3,98	0,32	0,40	25 %	4,07	0,09	2 %	10 %
Coladryck 1,5 l	10,6	1,59	0,32	0,40	25 %	1,68	0,09	6 %	24 %
Läskedryck, handelns eget varumärke 1,5 l	9	0,73	0,32	0,40	25 %	0,82	0,09	12 %	49 %
Energidryck	11,5	7,21	0,32	0,48	50 %	7,39	0,18	3 %	6 %
SOCKERFRIA									
Saftdryck	0,3	1,09	0,13	0,09	-31 %	1,04	-0,05	-4 %	9 %
Sugrörssaft	0,1	1,95	0,13	0,09	-31 %	1,90	-0,05	-2 %	5 %
Saftkoncentrat 1+3	0,1	2,06	0,52	0,36	-31 %	1,88	-0,18	-9 %	19 %
Coladryck 2 x 1,5 l	0	0,75	0,13	0,09	-31 %	0,70	-0,05	-6 %	13 %
Coladryck 0,5 l	0	3,90	0,13	0,09	-31 %	3,85	-0,05	-1 %	2 %
Coladryck 1,5 l	0	1,46	0,13	0,09	-31 %	1,41	-0,05	-3 %	6 %
Läskedryck, handelns eget varumärke 1,5 l	0	0,73	0,13	0,09	-31 %	0,68	-0,05	-6 %	13 %
Mineralvatten 1,5 l	0	1,46	0,13	0,09	-31 %	1,41	-0,05	-3 %	6 %
Vatten 5,15 l	0	0,39	0	0,09	-	0,49	0,10	27 %	18 %

Den föreslagna skatteändringen antingen undanröjer eller lindrar i fråga om öl det nuvarande missförhållandet mellan punktskatten på alkohol och punktskatten på läskedrycker, där skattenivån för alkoholhaltigt öl kan vara lägre än skattenivån för alkoholfri öl. För närvarande är punktskatten på sockerhaltiga drycker högre än punktskatten på alkohol i fråga om öl eller etylalkoholbaserade drycker som innehåller en liten mängd alkohol och som just överskrider den gräns för alkoholhalten enligt vilken dryckerna ska omfattas av alkoholskatten. I fortsättningen kommer skatteskillnaden att vara beroende av dryckens sockerhalt. Skattenivån för alkoholfria öl sjunker i de flesta fall, eftersom sockerhalten i öl vanligtvis är mindre än 5 gram per 100 milliliter.

Tillverkarna kunde undvika att skattehöjningen på drycker som innehåller mer socker än genomsnittet genom att modifiera drycken så att den innehåller mindre socker. De föreslagna skattegraderingarna kan således ha effekter som minskar sockerhalten i konsumerade drycker på två olika sätt, antingen så att konsumenterna minskar konsumtionen av drycker med hög sockerhalt eller övergår till konsumtion av sockerfria drycker eller drycker som innehåller mindre socker, eller så att dryckestillverkarna ändrar dryckerna så att de innehåller mindre socker.

De totala effekter som skatteförändringen har på konsumtionen har dock inte kunnat bedömas tillräckligt tillförlitligt. Effekten beror i betydande grad på huruvida konsumenterna upplever olika dryckesslag, drycker med socker eller sockerfria drycker och drycker med olika sockerhalter som snarlika ersättande produkter. Skatteändringens inverkan på konsumentens val kan vara liten, om konsumtionen av en viss dryck är relativt oberoende av dess pris eller priset på andra drycker. Det är t.ex. möjligt att mineralvatten inte är för de flesta konsumenter en tillräckligt snarlik ersättande produkt för drycker som innehåller socker, varvid ökningen av skatteskillnaden mellan dessa drycker inte kommer i någon betydande utsträckning att leda till att konsumtionen övergår till konsumtion av mineralvatten. Å andra sidan kan t.ex. läskedrycker med olika sockerhalter vara produkter som ur konsumenternas synvinkel är mycket nära varandra och som ersätter varandra, varvid en höjning av prisskillnaden mellan dessa kan överföra konsumtionen från lemonader med hög sockerhalt till lemonader med lägre sockerhalt på ett betydande sätt. Skatteändringens inverkan på konsumtionen av en dryck kan också i betydande grad bero på dryckens pris. När det gäller priset på dyra drycker kan skatteändringens inverkan på konsumtionsvalet vara liten, medan skatteändringen kan i fråga om förmånligare drycker procentuellt sett ändra priset på en dryck betydligt, varvid ändringen kan ha större betydelse för konsumtionsvalet.

För en tillförlitlig bedömning behövs det noggrann information om priserna på olika drycker. Dessutom skulle det behövas information om priselasticiteten för varje dryckeskategori samt om priselasticiteten mellan olika dryckeskategorier med beaktande av att det finns flera möjliga kanaler för hur konsumtionen kan övergå till andra kategorier, och av att priserna på olika drycker ändras på olika sätt genom skattegraderingen. Det bör också noteras att skattenivån för drycker med högre sockerhalt blir mycket hög i förhållande till dryckernas priser, varför de föreslagna ändringarna i skattenivåerna kan ha oförutsedda konsekvenser.

Det har inte heller varit möjligt att bedöma skatteändringens effekter på sockerintaget, eftersom det utöver de problem som beskrivs ovan och som hänför sig till bedömningen av beteendeffekter, inte finns tillräckligt noggranna uppgifter om dryckernas sockerhalter tillgängliga. Sockerintaget i sin helhet kan minska, om konsumtionen av drycker med hög sockerhalt minskar eller övergår till konsumtion av drycker som innehåller mindre socker.

Exempel kan också ges för konsekvenserna av att dryckestillverkarna på grund av skattegraderingen bearbetar sockerhalten i drycker så, att dryckens smak förblir oförändrad för konsumenten, men skattebelastningen på drycken minskar. Omfattningen av bearbetningen av sockerhalten i drycker torde dock begränsas av att den finländska marknaden för drycker är liten. Största delen av lemonadmarknaden ligger sannolikt i händerna på de storföretag som är verksamma på den globala marknaden, varvid recept för drycker eventuellt inte skulle modifieras på grund av Finlands skattegradering. Skattelättnaden kan dock inverka på vilka varianter av drycker som väljs till försäljning i Finland. Dock koncentreras marknadsföringen och utbudet av nya dryckesvarianter i Finland i stor utsträckning till sockerfria lemonader redan nu, varvid de föreslagna skattegraderingarna inte nödvändigtvis skulle ändra situationen avsevärt från det nuvarande med beaktande av att skattegraderingen mellan sockerfria och sockerhaltiga drycker är redan nu

stor i internationell jämförelse. Likaså märker man utifrån en riktgivande granskning att sockerhalten i många centrala sockerhaltiga lemonader redan har minskats under de senaste åren, och att det bland de högre sockerhalterna kan finnas kvar sådana kända varumärken vars sockerhalt inte skulle ändras på grund av Finlands skattegradering. I fråga om safter finns det sannolikt större möjligheter att ändra på sockerhalten i dryckerna.

Om det exempelvis antas att sockerhalten i drycker som innehåller 10 procent socker bearbetas så, att skattebelastningen på drycken sjunker till en nivå som är en skattegrad lägre, minskar skatteintäkterna med ca 4 miljoner euro. Om bearbetningen gäller drycker som innehåller 50 procent socker, blir bortfallet av skatteintäkter ca 18 miljoner euro.

Eftersom konsekvensbedömningen innehåller många osäkerhetsfaktorer, bör konsekvenserna av skatteändringen i fortsättningen följas upp och bedömas med hjälp av tillräckligt omfattande statistiskt material och tillförlitliga statistiska metoder, vilket skulle förutsätta att detaljerade uppgifter om konsumtionen av drycker fås för forskningsbruk.

Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna ändringarna av punktskatten på läskedrycker kräver ett övergripande beaktande i alla funktioner inom Skatteförvaltningen, såsom i informationssystem, tjänstemannautbildning, kundhandledning, kundservice och kommunikation. Skatteförvaltningen har preliminärt uppskattat att engångskostnaderna för systemändringarna i samband med de föreslagna ändringarna uppgår till cirka 100 000 euro.

Utöver investeringsutgifter av engångsnatur i initialskedet orsakar genomförandet av ändringarna Skatteförvaltningen utgifter som föranleds av den kontinuerliga verksamheten. Skatteförvaltningen har preliminärt bedömt att de fortlöpande kostnaderna för förvaltningen av punktskatten på läskedrycker kommer till följd av de föreslagna ändringarna att stiga med 15 000 euro på årsnivå i fråga om informationssystemen och med ett årsverke i fråga om personalkostnaderna, vilket motsvarar årliga kostnader på cirka 80 000 euro. I takt med att ibruktagandet framskrider ändras inriktningen av arbetet så att tyngdpunkten under de första åren ligger på kommunikation, kundservice och rådgivning. Senare koncentreras arbetsuppgifterna i större utsträckning till skattekontroll och eventuellt till behandling av ärenden som gäller ändringssökande.

Konsekvenser för de skattskyldiga

Trots att de föreslagna ändringarna är dimensionerade så att den genomsnittliga skattebelastningen på drycker hålls oförändrad, kan konsekvenserna i praktiken variera för olika företag beroende på om de producerar sockerfria eller sockerhaltiga drycker och vilket sockerinnehåll de drycker som de producerar har. Exempelvis minskar skattebördan för de drycker som produceras av företag som producerar sockerfria drycker, vilket kan öka försäljningen av dessa drycker. Å andra sidan ökar skattebelastningen på drycker som innehåller mycket socker. För ett enskilt företag beror effekten dock på om konsumtionen övergår till en annan dryck hos samma tillverkare eller om den totala volymen av tillverkarens försäljning av drycker ändras. Dessutom kunde en ökning av skattebelastningen undvikas genom att ändra sockerhalten i dryckerna.

Den administrativa bördan och kostnaderna för de skattskyldiga ökar i och med de föreslagna ändringarna. Kostnaderna består framför allt av insamling av uppgifter som behövs för att deklarerar skatter, interna anvisningar och ändringar i informationssystemen. Enligt förslaget ska

det finnas sex skatteklasser per produktgrupp i stället för de tidigare två skatteklasserna, med undantag för vatten under nummer 2201, för vilka det även i fortsättningen ska finnas endast en skatteklass. Dessutom föreslås det att skattebasen ändras så att skatten i fortsättningen ska omfatta alla vatten under nummer 2201 som förpackats i minutförsäljningsförpackningar oberoende av förpackningsstorleken. Dessutom föreslås det att fasta dryckesingredienser som hör till nummer 2106 inte längre ska omfattas av skatten. På grund av ändringarna i skattebasen och skatteklasserna bör de skattskyldiga gå igenom sin produktportfölj för att utreda huruvida produkterna är skattepliktiga och den tillämpliga skattenivån samt för att genomföra de systemändringar som krävs för punktskattebokföringen och skattedeklarationen. Dessutom ska de skattskyldiga utreda den skattemässiga behandlingen av varje ny produkt som läggs till portföljen på en mer detaljerad nivå än tidigare.

I fortsättningen ska den skattemässiga behandlingen av produkter som omfattas av punktskatt på läskedrycker i fråga om produkter som innehåller socker basera sig på produktens totala sockerhalt. Enligt förordningen om livsmedelsinformation ska i en näringsdeklaration anges det färdigförpackade livsmedlets totala sockerhalt, med vilket avses de monosackarider och disackarider som finns i livsmedlet, men inte polyoler. Bestämmelserna om livsmedelsinformation förutsätter dock inte att den totala sockerhalten anges i fråga om livsmedel som inte är färdigförpackade. På en serveringsplats ska av ingredienserna i livsmedel som inte är färdigförpackade anges allergiframkallande och intoleransframkallande ämnen och produkter. Trots detta är de skattskyldiga skyldiga att se till att uppgifter om de ingredienser som ingår i sockertillsättningen och uppgifter om den totala sockerhalten samt tillförlitliga bevis på dessa inkluderas i deras punktskattebokföring också i fråga om oförpackade produkter som omfattas av punktskatt på läskedrycker.

Antalet skattskyldiga beräknas inte öka nämnvärt på grund av att de vatten under nummer 2201 som är förpackade i minutförsäljningsförpackningar som rymmer mer än fem liter tas med i skattebasen. Ett litet antal aktörer är skattskyldiga endast för sådana fasta dryckesingredienser som hör till nummer 2106 och som det nu föreslås att ska lämnas utanför punktskatten på läskedrycker. I fråga om dessa aktörer upphör punktskatteskyldigheten. Det är också möjligt att alla de småskaliga tillverkare som för närvarande är registrerade inte längre till följd av höjningen av skattenivåerna uppfyller villkoren för de minimis-stöd, eftersom det sammanlagda beloppet av de stöd som aktören får efter skattehöjningarna kan överstiga den gräns på 200 000 euro som är ett villkor för stödet under tre på varandra följande skatteår. Detta skulle innebära att tillverkningen i fråga ska vara punktskattepliktig, varvid tillverkaren i regel ska registrera sig som skattskyldig och betala punktskatt på läskedrycker som denne frisläppt för konsumtion eller alternativt inskränka sin tillverkning så att de minimis-gränsen inte överskrids.

Konsekvenser för hälsan

Som det konstateras ovan kan ökningen av skatteskillnaden mellan drycker med olika sockerhalter öka övergången från drycker med högre sockerhalt till drycker med lägre sockerhalt både i fråga om konsumtionen och produktutvecklingen, och på så sätt verka hälsofrämjande. Mängden socker som fås från konsumtionen av drycker som innehåller socker skulle således minska. Det är i praktiken mycket svårt att göra exakta bedömningar av den totala förändringen av sockerintaget.

Hälsoutfallet av att sockerintaget minskar beror på vilka befolkningsgrupper detta riktar sig till. Hälsoutfallet skulle vara störst om minskningen skedde i de grupper där sockerintaget är störst.

Dock kan också en minskning av barns och ungas intag av socker ha stora hälsofördelar, eftersom dryckesvanor och övervikt i barndomen ofta sträcker sig till vuxen ålder. Det är dock mycket svårt att bedöma omfattningen av de kostnadsbesparingar som hälsofördelarna medför.

Konsekvenser för inkomstfördelningen

Eftersom de föreslagna ändringarna inte ändrar skattebelastningen på drycker i genomsnitt, har de inte heller i genomsnitt några konsekvenser för hushållens disponibla inkomster. Konsekvenserna för olika hushåll skiljer sig dock beroende på hurdana drycker som omfattas av punktskatten på läskedrycker de konsumerar. I vilket fall som helst är de direkta konsekvenserna av skatteändringarna för inkomstskillnaderna mellan hushållen sannolikt små.

Vid sidan av de direkta kostnadseffekterna kan de föreslagna ändringarna också ha effekter på sockerrelaterade hälsoskador hos hushållen och därigenom på välmåendet. Effekten kan variera inom olika inkomstklasser, om ändringarna inverkar olika på de konsumtionsval som görs i fråga om drycker. Av forskningsresultat kan man dock inte klart sluta sig till sådana skillnader mellan hushåll i olika inkomstklasser, trots att det i vissa undersökningar har konstaterats att konsumtionsförändringar är större hos unga än hos de äldre åldersklasserna. Det är således svårt att bedöma skatteändringens olika konsekvenser för olika befolkningsgruppers hälsa.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Under beredningen har två olika alternativ utretts. För det första utreddes alternativet att ändra punktskatten på läskedrycker så att den till sitt syfte tydligt skulle vara hälsobaserad. Detta innebär att skattebasen skulle fastställas på nytt utifrån det hälsomål som uppställts för skatten, dvs. minskning av sockerintaget.

I alternativet beskattas endast drycker som innehåller socker. Drycker som inte innehåller socker och drycker som innehåller enbart konstgjorda sötningsmedel skulle inte omfattas av skatten. Skatten kunde delas upp i flera skattenivåer enligt dryckens totala sockerhalt. Utgångspunkten är att sådana drycker som har ett avvikande användningsändamål eller för vars uteslutning det finns någon annan motivering som har samband med folkhälsan inte ska omfattas av skatten. Det kunde föreskrivas att antingen drycker med enbart tillsatt socker, eller även drycker med naturligt socker, ska vara skattepliktiga.

Om endast drycker med tillsatt socker skulle bestämmas vara skattepliktiga drycker, kunde man särskilt påverka produktutvecklingen inom dryckesindustrin. Skattenivån bestäms dock enligt dryckens totala sockerhalt. Det naturliga socker som en dryck innehåller skulle således ha betydelse ur beskattningssynvinkel endast om det tillsatts socker i drycken.

Eftersom skatten endast skulle gälla drycker med tillsatt socker, skulle endast drycker som innehåller naturligt socker, såsom juicer, bli utanför skatten. Med tanke på hälsan har det dock ingen betydelse om sockret tillsatts i drycken eller om det är naturligt. Hälsomålet för skatten skulle således i högre grad än det alternativ som baserar sig på den totala sockerhalten basera sig på att skatten styr dryckesindustrin till att modifiera dryckerna så att de innehåller mindre socker. Till sina principlösningar skulle alternativet vara likt den irländska skatten, som har kommissionens godkännande för statligt stöd.

Skattemodellen skulle avsevärt minska skattebasen för punktskatten på läskedrycker från det nuvarande och därigenom avsevärt påverka skatteintäkterna. På grund av avsaknaden av uppgifter om konsumtionen av läskedrycker har man kunnat göra endast en grov bedömning av effekterna av skattemodellen. Om drycker utan tillsats av socker skulle avlägsnas från skattebasen, skulle den årliga skatteavkastningen minska med cirka 80 miljoner euro. Förändringar i konsumtionsbeteendet och reformuleringar inom dryckesindustrin kunde ytterligare avsevärt minska skatteintäkterna. Skatteintäkterna skulle vara beroende av de fastställda skattenivåerna, men i vilket fall som helst skulle de skattehöjningar som krävs för att förhindra en minskning av skatteintäkterna vara mycket stora. Enligt en grov uppskattning skulle höjningen vara cirka 20 cent per liter. Som jämförelse kan nämnas skatteintäkten på Irland, vars befolkningssmängd är nästan samma som Finlands. Skatten på drycker som innehåller minst 5–8 gram socker per 100 milliliter är cirka 16 cent per liter och skatten på produkter som innehåller mer än 8 gram socker per 100 milliliter är cirka 24 cent per liter. På dessa skattenivåer uppgår skatteintäkterna till sammanlagt något över 30 miljoner euro per år.

Om både drycker som innehåller enbart naturligt socker och drycker som innehåller tillsatt socker skulle vara skattepliktiga, skulle skatten också gälla naturligt socker som i regel har samma verkningar på hälsan som tillsatt socker. Skattenivån skulle bestämmas enligt dryckens totala sockerhalt. Styreffekten på dryckesindustrin bedöms vara mindre i en sådan modell än i den modell som det redogörs för ovan. Jämfört med den nuvarande skattebasen skulle vatten och andra sockerfria drycker avlägsnas från skattebasen, vilket skulle minska skatteintäkterna med cirka 55 miljoner euro. Förlusten av skatteintäkter till följd av beteendeeffekter beror även i detta fall på skattenivåerna och kan vara betydande. Vid skattenivåer av samma storlek skulle förlusten av skatteintäkter dock sannolikt att vara mindre enligt modellen än förlusten av skatteintäkter enligt den första skattemodellen, eftersom alla drycker som innehåller socker skulle omfattas av skatten.

Fördelen med alternativet vore att det är tydligt. Skatten skulle i fortsättningen ha ett klart folkhälsomål, enligt vilket skattebasen bildas och motiveras. Alternativet skulle dock avsevärt minska intäkterna från punktskatten på läskedrycker. Vid beredningen har man därför beslutat föreslå att hälsostyrningen hos den nuvarande punktskatten på läskedrycker stärks utan att skattebasen ändras till hälsobaserad.

Under beredningen har man också granskat ett alternativ där skattebasen inte ändras till hälsobaserad, men där endast de drycker som innehåller tillsatt socker skulle beskattas enligt sockerhalt. Det propositionsutkast som var på remiss var förenligt med detta alternativ.

Skatt enligt den lägsta skatteklassen skulle tas ut för produkter utan tillsats av socker. Till den lägsta skatteklassen skulle höra utöver sockerfria drycker även drycker som endast innehåller naturligt socker, såsom juice. Skatten på drycker utan tillsats av socker skulle vara 13 cent per liter och motsvara den nuvarande skattenivån för sockerfria drycker. Skatten på drycker med tillsats av socker skulle vara graderad i fem skatteklasser enligt produktens totala sockerhalt. Skatten på drycker som innehåller tillsatt socker skulle vara 19, 25, 32, 39 eller 46 cent per liter.

De föreslagna ändringarna skulle inte ha några direkta konsekvenser för intäkterna av punktskatten på läskedrycker. Graderingen av skattenivåerna skulle dimensioneras så att den genomsnittliga skattenivån för drycker skulle förbli oförändrad. De ändringarna kunde dock sänka skatteintäkterna om konsumtionen till följd av ändringarna övergick till drycker som beskattas lindrigare, dvs. till drycker som innehåller mindre socker eller endast naturligt socker.

I alternativet skulle skatten på sockerhaltiga drycker som innehåller endast naturligt socker sjunka från 32 cent per liter till 13 cent per liter, dvs. med cirka 60 procent. Skattenivån för

drycker som innehåller tillsats av socker skulle stiga med i genomsnitt 10 procent från 32 cent per liter till uppskattningsvis cirka 35 cent per liter. Skatten skulle skärpas för drycker vars sockerhalt överstiger 8 gram per 100 milliliter. Skatten skulle sänkas för drycker som innehåller mindre än 5 gram socker per 100 milliliter. För drycker som innehåller mycket lite eller väldigt mycket socker vore den procentuella förändringen i skattenivån stor, över 40 procent. Sockerhalten i drycker som vanligtvis innehåller tillsats av socker är 8–11 gram per 100 milliliter. Skattenivån för dessa drycker skulle höjas med 22 procent. Skatteändringen kunde dock även öka sockerhalten i konsumerade drycker framför allt om konsumtionen av drycker som innehåller endast naturligt socker skulle öka i och med skattesänkningen.

Under remissbehandlingen framförde olika instanser att det inte finns några hälsomässiga skillnader mellan naturligt och tillsatt socker. Vid den fortsatta beredningen har man utifrån remissvaren beslutat att avstå från alternativet enligt vilket drycker som innehåller tillsatt socker och drycker som innehåller enbart naturligt socker skulle behandlas olika vid beskattningen av läskedrycker.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Allmänt

Utöver i Finland tas det ut punktskatt på läskedrycker nationellt i flera europeiska länder. I synnerhet för de nyare punktskatterna på läskedrycker har det satts upp hälsomål, och skattenivån på dryckerna är graderad enligt dryckens sockerhalt. I vissa EU-medlemsstater har beskattningen av sockerhaltiga drycker varit aktuell under de senaste åren, men tills vidare har man avstått från skatten bl.a. av orsaker som hänför sig till fastställandet av skattebasen.

Irland och Storbritannien

På Irland och i Storbritannien infördes våren 2018 liknande hälsobaserade modeller för punktskatt på läskedrycker som syftar till att påverka så, att industrin sporras av beskattningen övergår till att tillverka drycker med mindre socker.

I Irlands skattemodell har skattebasen fastställts enligt numren i tulltariffen, och skatt tas ut på sådana produkter under tulltariffnummer 2009 och 2202 som tillsatts socker och vars totala sockerhalt är minst 5 gram per 100 milliliter. Skatt tas ut för t.ex. frukt- och grönsakssaft, smaksatt vatten, lemonad samt för energi- och idrottsdrycker. Av produkterna under nummer 2202 är alkoholfria öl och vin samt kosttillskott befriade från skatt. Skatt tas ut på mjölk-, soja- och spannmålsdrycker samt på nötbaserade drycker endast om deras kalciumhalt är under 119 milligram per 100 milliliter.

Skattebeloppet är graderat enligt dryckens sockerhalt. Skattebeloppet är 16,26 cent per dryckesliter, om den totala sockerhalten är minst 5 gram men mindre än 8 gram per 100 milliliter, och 24,39 cent per dryckesliter, om produktens totala sockerhalt är minst 8 gram per 100 milliliter.

Irlands modell för punktskatt på läskedrycker har kommissionens godkännande för statligt stöd (SA.45862 (2018/N)).

Liksom på Irland är också skatten i Storbritannien hälsobaserad och syftet med den är att styra produktutvecklingen inom dryckesindustrin mot drycker med lägre sockerhalt. I Storbritannien observerades det att skatten på drycker hade inverkat så att läskedryckesindustrin på grund av

skatten ändrade sina produkter så att de hade lägre sockerhalt redan innan skattelagen trädde i kraft. Skatten har således ansetts ha haft önskad effekt på läskedrycksindustrin.

Frankrike och Monaco

I Frankrike har punktskatt på läskedrycker tagits ut sedan 2012.

I Frankrike är drycker som hör till tulltariffnummer 2009 och 2202 och som innehåller tillsatt socker eller konstgjorda sötningsmedel skattepliktiga. Modersmjölksersättning, vissa näringslösningar och sojadrycker med en proteinhalt på minst 2,9 procent är befriade från skatt. Skatten är indelad i 15 klasser enligt produktens sockerhalt. Skattebeloppet är cirka 3–24 cent per liter, beroende på mängden socker som tillsatts. Beloppet av den skatt som tas ut för drycker med konstgjorda sötningsmedel under numren 2009 och 2022 är cirka 3 cent per liter. För vatten, mineralvatten och andra drycker med en alkoholhalt på högst 1,2 volymprocent som inte innehåller tillsatt socker, med undantag för frukt- och grönsakssaft och fruktnectar, tas det ut en skatt på 0,54 cent per liter. Om dryckerna innehåller konstgjorda sötningsmedel, tas det för dryckerna också ut skatt för drycker med konstgjort sötningsmedel.

I Monaco tillämpas med stöd av skatteavtalet mellan Frankrike och Monaco motsvarande skatter på drycker som i Frankrike.

Norden

I de andra nordiska länderna finns för närvarande ingen punktskatt på läskedrycker.

I Danmark har det tidigare tagits ut punktskatt på läskedrycker, men den slopades vid ingången av 2014.

I Norge tog man tidigare ut punktskatt på sötsaker och vissa andra sockerhaltiga produkter samt punktskatt på alkoholfria drycker tills man avstod från dessa skatter fr.o.m. den 1 juli 2021.

De skattebelagda produkterna definierades med hjälp av tulltariffnumren. Skatt på alkoholfria drycker togs ut för alkoholfria drycker med tillsats av socker eller konstgjort sötningsmedel. Ingen skatt togs ut på alkoholfria drycker med naturligt socker. Också alkoholfria öl var i praktiken skattefria, eftersom socker eller sötningsmedel i regel inte används vid tillverkningen av dem. Produkter i pulverform samt mjölkprodukter var befriade från punktskatt. Punktskatten på alkoholfria drycker hade fiskala mål.

I Norge tillsattes 2018 en arbetsgrupp för att utreda huruvida punktskatten på sötsaker och punktskatten på alkoholfria drycker bättre bör beakta hälso- och näringsaspekter. Som resultat av utredningen ansåg arbetsgruppen att den fiskala sötsaksskatten och skatten på alkoholfria drycker bör slopas särskilt eftersom skatterna försatte den norska livsmedelsindustrin och dagligvaruhandeln i en ofördelaktig ställning i förhållande till den svenska livsmedelsindustrin och dagligvaruhandeln. Dessutom ansågs den olika skattemässiga behandlingen av likartade produkter till följd av avgränsningarna i skattebasen leda till snedvridning av konkurrensen. Majoriteten av arbetsgruppsmedlemmarna understödde förslaget att ersätta de fiskala skatterna på sötsaker och alkoholfria drycker med en hälsobaserad skatt.

Både punktskatten på sötsaker och punktskatten på alkoholfria drycker höjdes avsevärt vid ingången av 2018, varefter klagomål om dessa skatter lämnades in till Europeiska frihandelssammanslutningens (EFTA) tillsynsmyndighet.

I samband med budgetförhandlingarna 2021 föreslog Norges regering att skatten på alkoholfria drycker ändras så att den blir mer hälsobaserad genom att gradera skattenivåerna enligt dryckernas sockerhalt. Slutligen beslutade man dock att slopa både sötsaksskatten och skatten på alkoholfria drycker från och med den 1 juli 2021.

Ungern

Läskedrycker som innehåller mer än 8 gram tillsatt socker per 100 milliliter hör i Ungern till skattebasen för punktskatten på ohälsosamma livsmedel. Skatt på ohälsosamma livsmedel tas också ut för smaksatt öl och andra alkoholdrycker som innehåller mer än 5 gram tillsatt socker per 100 milliliter. Safter som innehåller minst 25 procent frukt är befriade från skatt. Utöver drycker tas det ut skatt på ohälsosamma livsmedel bland annat på sötsaker, sylter, kex och salta snacks.

Syftet med skatten på ohälsosamma livsmedel är att begränsa konsumtionen av hälsoskadliga livsmedel och främja hälsosam kost. Ett ytterligare mål är att finansiera hälso- och sjukvårdstjänster och i synnerhet offentliga hälsoprogram. De skattepliktiga produkterna har definierats med hjälp av tullnumren, men utöver dem har också andra begränsningar använts, såsom sockerhalten i söta produkter och salthalten i salta produkter.

Punktskatten på läskedrycker är för färdiga drycker cirka 4 cent per liter och för koncentrat cirka 63 cent per liter. För energidrycker tas det ut en högre skatt än för andra läskedrycker. Skatten är antingen ca 13 cent per liter eller 79 cent per liter beroende på mängden metylxantin och taurin i drycken.

Övriga EU-länder

Av de övriga EU-länderna används punktskatt på läskedrycker i Nederländerna, Belgien, Kroatien, Lettland, Malta, Polen och Portugal. Därtill avser Italien ta i bruk punktskatt på läskedrycker 2023.

I Nederländerna tas punktskatt ut på frukt- och grönsaksdrycker, sötade eller smaksatta alkoholfria drycker, vatten och mineralvatten samt på vassledrycker. I fråga om drycker som ska spädas ut beaktas utspädningsförhållandet. Dessutom tas punktskatt ut på drycker som innehåller endast en liten mängd alkohol och som inte omfattas av punktskatten på alkohol. Skattebeloppet är fast, 8,83 cent per liter.

I Belgien tas punktskatt ut på alkoholfria drycker. Skattebasen har definierats med hjälp av tulltariffnumren. Skatt tas inte ut på vatten eller på frukt- och grönsakssaft. Mjölk-, soja- och risbaserade drycker omfattas inte av punktskatten på läskedrycker. Skatten på smaksatta drycker som hör till nummer 2202 är något under 7 cent per liter. Om drycken dessutom har sötats antingen med socker eller med konstgjort sötningsmedel, är skattebeloppet knappa 12 cent. Skatt tas ut också på kaffe. Skatten på orostat kaffe är 20 cent per kilogram och på rostat kaffe 25 cent per kilogram. Också bland annat kaffeextrakt och kaffekoncentrat är skattepliktiga.

I Kroatien tas det ut punktskatt på läskedrycker för alkoholfria drycker som innehåller tillsatt socker och på kaffe. Skattepliktiga läskedrycker är produkter under nummer 2009 och 2202 samt vissa produkter med låg alkoholhalt. Dessutom är sirap, koncentrat, pulver och granuler avsedda för tillverkning av läskedrycker skattepliktiga. Mineralvatten och frukt- och grönsakssaft är befriade från skatt.

Skatten på rostat kaffe är ca 80 cent per kilogram och på kaffekonscentrat ca 2,65 euro per kilogram. Punktskatten på läskedrycker är graderad enligt produktens sockerhalt samt enligt mängden metylxantin och taurin som ingår i den. Punktskatten på läskedrycker är högst cirka 27 cent per liter, och skatten på pulver och granuler för tillverkning av läskedrycker är högst cirka 27 cent per kilogram beroende på produktens sammansättning. Skatten på sirap och dryckeskoncentrat är högst ca 1,86 euro per liter beroende på produktens sammansättning.

Också i Lettland tillämpas en punktskatt på läskedrycker som tas ut på alkoholfria drycker. Skattebeloppet är 0,074 euro per liter, om dryckens sockerhalt är under 8 gram per 100 milliliter, och 0,14 euro per liter, om dryckens sockerhalt är minst 8 gram per 100 milliliter. Dessutom är kaffe (nummer 0901) och koncentrat (nummer 2101 11, 2101 12) skattepliktiga. För dessa tas det ut 1,4229 euro per kilogram i skatt.

På Malta tas det ut punktskatt på vatten (nummer 2201) och på största delen av dryckerna under nummer 2202. Skattebeloppet för vatten är 0,5 cent per liter och för andra drycker som ingår i skattebasen 4 cent per liter.

Punktskatt på läskedrycker infördes i Polen den 1 januari 2021. Skatt tas ut på sockerhaltiga och konstgjort sötade alkoholfria drycker och drycker med låg alkoholhalt. Från skattebasen har lämnats drycker där andelen frukt- eller grönsakssaft är minst 20 procent och sockerhalten är högst 5 gram per 100 milliliter, samt mjölk och mjölkbaserade drycker. Dessutom har läkemedels- och näringspreparat, kosttillskott och babyamat lämnats utanför skattebasen.

I Polens modell för punktskatt på läskedrycker tas för alla produkter som ingår i skattebasen ut en grundskatt på 11 cent per liter. För drycker vars sockerhalt överstiger 5 gram per 100 milliliter tas dessutom ut 1 cent för varje gram socker per hundra milliliter. För drycker som innehåller koffein eller taurin tas dessutom ut 2 cent per liter. Punktskatten på läskedrycker är högst 26 cent per liter.

Drycker som innehåller tillsatta socker eller annat tillsatt sötningsmedel hör i Portugal till samma punktskattebas som alkohol och alkoholdrycker. Punktskatt tas ut på sådana alkoholfria drycker som har tillsatts socker eller något annat sötningsmedel. Dessutom tas skatt ut för koncentrat, såväl i flytande som i fast form, som är avsedda för framställning av sådana drycker i slutkonsumentens eller detaljhandlaren lokaler. Skattebeloppet är graderat enligt dryckens sockerhalt.

Spanien

I Spanien tillämpas ingen nationell punktskatt på läskedrycker, men läskedrycker med tillsatt socker har överförts från den sänkta mervärdesskattesatsen för livsmedel till den allmänna mervärdesskattesatsen fr.o.m. den 1 januari 2021. Syftet med åtgärden är att minska konsumtionen av läskedrycker särskilt bland unga och barn.

6 Remissvar

Allmänt

Det lämnades in 33 remissutlåtanden om utkastet till proposition. Utifrån remissvaren har propositionen till vissa delar ändrats samt kompletterats och preciserats.

En del av remissinstanserna, såsom hälsoorganisationerna, understödde målet att stärka hälsostyrningen av punktskatten på läskedrycker, men ansåg att de föreslagna åtgärderna är otillräckliga. Skattegraderna borde vara färre och skattenivåerna högre för att skatten ska ha effekt. Flera företrädare för näringslivet ansåg att punktskatterna i princip inte är ett fungerande styrmedel för att styra konsumtionsefterfrågan i fråga om mat och drycker mot en hälsosam kost. Enligt remissinstanserna kan målen om hälsosamma kostvanor eftersträvas genom effektivare medel än beskattning, såsom genom upplysning och rådgivning.

Naturligt socker och tillsatt socker

I yttrandena ansågs det i vid utsträckning att den olika skattebehandlingen av drycker som innehåller naturligt socker och tillsatt socker inte kan motiveras ur hälsosynpunkt. Socker som fås från frukter, bär eller grönsaker är inte sundare än tillsatt socker. De flesta remissinstanser ansåg således att det inte finns grunder för en lägre punktskatt på juice som innehåller naturligt socker.

Propositionen har ändrats utifrån remissvaren så att punktskatten bestäms utifrån dryckens totala sockerhalt. Huruvida en dryck innehåller tillsatt socker eller endast naturligt socker har ingen betydelse med tanke på beskattningen.

Andra iakttagelser

En del av remissinstanserna konstaterade att det inte finns någon hälsomässig grund för beskattning av vatten, och en del ansåg att också sockerfria drycker bör befrias från skatt.

Syftet med de ändringar som föreslås i propositionen är att stärka hälsostyrningen av punktskatten på läskedrycker, dock så att skatteintäkterna bibehålls även i fortsättningen. Såsom det framgår av avsnitt 5.1, har man vid beredningen av statsfinansiella orsaker inte beslutat föreslå att skattebasen ändras till hälsobaserad. Avsnitt 3 som gäller propositionens mål har preciserats i fråga om detta.

I yttrandena framfördes det att läskedryckerna endast täcker en liten del av befolkningens intag av socker. En del av remissinstanserna ansåg därför att man i enlighet med regeringsprogrammet bör bereda en mer omfattande skatt på socker eller en skatt på salt och hårt fett utöver socker.

Såsom framgår av avsnitt 1.1 i propositionen har regeringen dragit upp riktlinjer för den stegvisa beredningen av en hälsobaserad skatt. Denna proposition omfattar den första fasen av beredningen för att ändra punktskatten på läskedrycker i en mer hälsobaserad riktning.

I synnerhet företrädare för näringslivet ansåg att den föreslagna skattemodellen med sex skatteklasser medför en oskälig administrativ börda.

Antalet skatteklasser har fastställts utifrån sockerhalten i de drycker som finns på marknaden för att uppnå en styrande verkan. Syftet med skattegraderingen är att möjliggöra en lindring av den skattemässiga behandlingen av drycker genom en minskning av sockermängden i dem, vilket sporrar dryckesindustrin till produktutveckling, och att genom ett lägre pris också påverka konsumenternas val i butiken. Propositionen har inte ändrats till denna del, men motiveringen har kompletterats.

Vissa remissinstanser ansåg att fasta dryckesingredienser inte ska omfattas av skatten. I vissa yttranden konstaterades det att vatten som förpackats i minutförsäljningsförpackningar som rymmer mer än fem liter inte heller i fortsättningen ska beskattas.

Propositionen har inte ändrats i fråga om de förslag som gäller skattebasen på de grunder som framgår av propositionen.

Vissa företrädare för näringslivet ansåg att ändringen av punktskatten på läskedrycker inte bör gå vidare innan det klagomålsärende som gäller den nuvarande punktskatten på läskedrycker och som är anhängigt vid Europeiska kommissionen har avgjorts.

Såsom framgår av propositionen har man vid beredningen beaktat kommissionens preliminära konstateranden gällande den nuvarande skattebasen i ett anhängigt klagomålsärende. Dessutom föreslås det i propositionen att ändringarna ska träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning först efter det att kommissionen har säkerställt att skattemodellen inte är förknippad med några statsstödsrättsliga problem. Av ovannämnda skäl har det vid beredningen ansetts att det inte är motiverat att vänta på avgörandet i klagomålsärendet innan lagen om punktskatt på läskedrycker ändras.

7 Specialmotivering

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen anges tillämpningsområdet för lagen om punktskatt på läskedrycker.

Det föreslås att 2 mom. ändras. I fortsättningen ska alla vatten under tulltaxans nummer 2201 som förpackats i minutförsäljningsförpackningar omfattas av punktskatten på läskedrycker oavsett förpackningens volym. Detta är motiverat för att den skattemässiga behandlingen av vatten i detaljförsäljning ska vara enhetlig.

I 3 mom., som gäller avgränsning av tillämpningsområdet, görs dessutom uppdateringar av teknisk natur som beror på ändringar i livsmedelslagstiftningen. Punktskatten på läskedrycker omfattar inte sådana livsmedel avsedda för grupper med särskilda behov om vilka det i EU-lagstiftningen har utfärdats särskilda bestämmelser. Livsmedlen avsedda för grupper med särskilda behov skiljer sig i fråga om konsistens eller tillverkningsmetod från motsvarande livsmedel för normal konsumtion, och de är lämpliga för personer med störningar i näringsupptagningen eller ämnesomsättningen eller för personer som på grund av sitt fysiologiska tillstånd har nytta av ett kontrollerat intag av vissa ämnen i livsmedel.

EU-lagstiftningen om livsmedel för grupper med särskilda behov ändrades sommaren 2016. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 om livsmedel avsedda för spädbarn och småbarn, livsmedel för speciella medicinska ändamål och komplett kostersättning för viktkontroll och om upphävande av rådets direktiv 92/52/EEG, kommissionens direktiv 96/8/EG, 1999/21/EG, 2006/125/EG och 2006/141/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/39/EG och kommissionens förordningar (EG) nr 41/2009 och (EG) nr 953/2009, nedan *förordningen om livsmedel för särskilda grupper*, offentliggjordes sommaren 2013 och började tillämpas den 20 juli 2016. Genom den förordningen upphävdes Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/39/EG om livsmedel för särskilda näringsändamål och de särskilda bestämmelser som utfärdats med stöd av det direktivet. Kommissionen har publicerat en delegerad förordning (EU) 2016/127 om modersmjölksersättning och tillskottsnäring, en delegerad förordning (EU) 2016/128 om livsmedel för speciella medicinska ändamål och en delegerad förordning (EU) 2017/1798 om kostersättning för viktkontroll som tillämpas från och med den 27 oktober 2022.

Det föreslås att hänvisningarna till handels- och industriministeriets beslut för det nationella genomförandet av det upphävda direktivet om livsmedel för särskilda näringsändamål stryks i 1, 2 och 4 punkten i momentet, och att de ersätts med hänvisningar till kommissionens delegerade

rade förordningar. Dessutom föreslås det att omnämmandet av synnerligen energifattiga livsmedel för särskilda näringsändamål avsedda för viktkontroll stryks ur 4 punkten, eftersom även kraven på sammansättningen av kostersättningar med mycket lågt energiinnehåll har fastställts i kommissionens delegerade förordning om kostersättning för viktkontroll. Dessa ska således i fortsättningen stå utanför tillämpningsområdet för punktskatten på läskedrycker direkt med stöd av en hänvisning till förordningen i fråga. I 3 mom. 5 punkten ersätts hänvisningen till den upphävda livsmedelslagen med en hänvisning till den gällande livsmedelslagen 297/2021.

Kommissionens delegerade förordning om barnmat har ännu inte publicerats. Handels- och industriministeriets beslut KTM 789/1997 om barnmat tillämpas, delvis i begränsad utsträckning, till dess att den delegerade förordning om barnmat som antas med stöd av förordningen om livsmedel för särskilda gruppen börjar tillämpas. I detta skede finns det således inget behov av att ändra 3 mom. 3 punkten.

2 §. Definitioner. I paragrafen ingår de definitioner som används i lagen. Det föreslås att 1 mom. ändras så att en ny definition fogas till det. Dessutom uppdateras 2 mom.

I 1 mom. 1 punkten definieras läskedryck på motsvarande sätt som för närvarande. Med läskedrycker avses de produkter enligt olika tulltaxenummer som nämns i lagens punktskattetabell.

I föreslagna 2 punkten definieras begreppet socker. På motsvarande sätt som i den gällande lagen avses med socker monosackarider och disackarider, men inte polyoler. Definitionen motsvarar definitionen för socker i förordningen om hälsopåståenden.

Socker omfattar allt socker som förekommer naturligt i livsmedel, såsom i frukt, grönsaker och honung. Sockret kan vara kristalliskt, sirap eller lösning. Produktens användningsändamål bestämmer hurdan socker som tillsätts i livsmedel. Socker används i form av lösningar till exempel inom dryckesindustrin. Sackaros, det vill säga disackarid som består av glukos och fruktos, är det vanligaste av de socker som används. Även monosackarider, såsom glukos och fruktos, kan användas i livsmedel. Sockerhalten i honung är ca 80 procent, varav den största delen är fruktos och glukos. Dessutom innehåller honung en liten mängd andra socker, såsom maltos och sackaros.

Polyoler, dvs. sockeralkoholer, är t.ex. xylitol, sorbitol, maltitol och mannitol. Det finns ungefär hälften mindre energi i sockeralkoholer än i socker och de är inte kariogena, dvs. de orsakar inte hål i tänderna på samma sätt som socker gör. På grund av att de är laxativa får sockeralkoholer inte användas för sötning av drycker.

I 3 punkten definieras på motsvarande sätt som för närvarande i 2 punkten vad som avses med sockerfri.

Icke-smaksatta växtbaserade drycker som för närvarande definieras i 3 punkten definieras i 4 punkten. Den nuvarande definitionen uppdateras i fråga om den nomenklatur och det nummer som tillämpas, utan att innehållet i definitionen ändras. Tulltariffnumret för sojabaserade drycker med ett proteininnehåll på minst 2,8 viktprocent som tidigare hört till nummer 2202 90 11 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/1821 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan ändrades från och med den 1 januari 2017. Från och med ingången av 2017 är produktens tulltariffnummer 2202 99 11. På motsvarande sätt ändrades vid ingången av 2017 nummer 2202 90 15 för sojabaserade drycker med ett proteininnehåll på mindre än 2,8 viktprocent och drycker baserade på nötter enligt kapitel 08, spannmål enligt kapitel 10 eller frön enligt

kapitel 12 till nummer 2202 99 15. Inga ändringar gjordes i nummertexterna. Numren uppdateras, och dessutom stryks hänvisningen till kommissionens genomförandeförordning som onödig till följd av den uppdatering som görs i 2 mom.

I 2 mom. föreskrivs det om de nummer som ska tillämpas i lagen. Momentet uppdateras. I fortsättningen tillämpas kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/1998 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan från september 2022 i stället för kommissionens tidigare förordning från 2009. Genomförandeförordningen tillämpas från ingången av 2023. Uppdateringen innebär inte någon ändring av klassificeringen av produkter och därigenom av den skattemässiga behandlingen, utan endast några preciseringar i nummertexterna.

3 §. Skattens belopp. I 1 mom. föreskrivs det bl.a. om påförande av skatt utifrån produktens nettovikt och om vad som avses med nettovikt. Eftersom det i propositionen föreslås att fasta dryckesingredienser inte längre ska omfattas av punktskatten, slopas bestämmelsen om skatt som påförs enligt vikt som onödig.

Bilagan. I skattetabellen i bilagan till lagen finns bestämmelser om beskattningsbara läskedrycker och deras skattenivåer.

Punktskatt på läskedrycker tas för närvarande ut för både fasta och flytande produkter som hör till varukod 2106 i tulltariffen och som inte innehåller alkohol eller innehåller högst 1,2 volymprocent alkohol och som är avsedda att användas för framställning av drycker. I fortsättningen ska punktskatt på läskedrycker dock inte längre tas ut för dryckesingredienser i fast form. Av produkter som för närvarande är skattepliktiga lämnas således t.ex. sådana pulver som används för tillverkning av idrotts- och proteindrycker utanför skattebasen. Det föreslås att dryckesingredienser i fast form lämnas utanför skattebasen i anslutning till den pågående utvärderingen av statligt stöd. Alla skattebelagda produkter ska i fortsättningen vara flytande.

Punktskatten på läskedrycker ska i fortsättningen vara indelad i sex klasser. Syftet med skattegraderingen är att möjliggöra en lindring av den skattemässiga behandlingen av drycker genom en minskning av sockermängden i dem, vilket sporrar dryckesindustrin till produktutveckling, och att genom ett lägre pris också påverka konsumenternas köpbeteende. Detta har beaktats i antalet skatteklasser och i de nedre och övre gränserna för sockerhalten.

Enligt den lägsta skatteklassen beskattas sockerfria produkter i skattetabellen. Skattenivån för sockerfria produkter sänks med fyra cent jämfört med nuläget.

Skatten på drycker med socker som hör till skattebasen föreslås i fortsättningen vara graderad i skatteklasser enligt produktens sockerhalt. Den övre gränsen för sockerhalten enligt den lägsta skattegraden för sockerhaltiga drycker föreslås vara 2,5 gram socker per 100 milliliter dryck och motsvara den övre gränsen för sockerhalten för livsmedel i flytande form med låg sockerhalt enligt förordningen om hälsopåståenden.

I skattetabellens nummer 2009, 2201 och 2202 görs uppdateringar av teknisk karaktär. När det gäller tulltariffnumren 2009 och 2202 är det fråga om att precisera texterna till tulltariffnumren. Preciseringarna påverkar inte klassificeringen av produkterna eller beskattningen av dem. När det gäller nummer 2201 är det fråga om att texten för huvudnumret inte behöver nämnas i sin helhet när den del som följer efter semikolonet ändå har särskilt lämnats utanför tillämpningsområdet. Därför utelämnas hänvisningarna om is och snö som onödiga. Rättsläget förändras

inte, dvs. is och snö ska inte heller i fortsättningen omfattas av skatten. Det att texten för huvudnumret inte nämns i sin helhet framgår av formuleringen av tulltariffnumret, som i fortsättningen kommer att vara ”ur 2201”.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet efter det att Europeiska kommissionen har säkerställt att skattemodellen inte är förknippad med några problem gällande bestämmelserna om statligt stöd.

Trots att den föreslagna skattemodellen inte anses innehålla sådant förbjudet statligt stöd som avses i FEUF, är det dock med tanke på dryckesindustrin, myndigheterna och beskattningssystemets tydlighet viktigt att det säkerställs att skattemodellen är förenlig med EU:s bestämmelser om statligt stöd innan lagen träder i kraft. Dessutom finns det en risk för återkrav av skatten på de produkter som har ansetts ha fått olagligt statligt stöd, om skatten i efterhand konstateras innehålla en överträdelse av bestämmelserna om statligt stöd. Av denna anledning ska klarhet sökas genom en rättssäkerhetsanmälan till Europeiska kommissionen. Säkerställande av att skattemodellen är förenlig med EU:s bestämmelser om statligt stöd innan lagen träder i kraft anses vara ett i 79 § i grundlagen avsett särskilt skäl, och därför kan det föreskrivas om tidpunkten för ikraftträdandet genom förordning av statsrådet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om punktskatt på läskedrycker (1127/2010) 1 § 2 mom. och 1 § 3 mom. 1, 2, 4 och 5 punkten, 2 §, 3 § 1 mom. samt bilagan,
av dem 1 § 3 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag 1084/2013, 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1535/2016, 3 § 1 mom. sådan den lyder i lag 1535/2016 och bilagan sådan den lyder i lag 1210/2019, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på produkter enligt tulltariffnummer 2201, om de har packats i minutförsäljningsförpackningar. Motsvarande förpackningar inom förplägnadsverksamheten anses också vara minutförsäljningsförpackningar.

Denna lag tillämpas inte på följande produkter:

1) kliniska näringspreparat som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/128 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för livsmedel för speciella medicinska ändamål,

2) modersmjölksersättning och tillskottsnäring som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/127 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för modersmjölksersättning och tillskottsnäring och vad gäller informationskrav för uppfödning av spädbarn och småbarn,

4) livsmedel avsedda för viktkontroll som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i kommissionens delegerade förordning (EU) 2017/1798 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för komplett kostersättning för viktkontroll,

5) kosttillskott som uppfyller de krav som föreskrivs med stöd av livsmedelslagen (297/2021),

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *läskedrycker* de produkter som avses i punktskattetabellen i bilagan,
- 2) *socker* monosackarider och disackarider, dock inte polyoler,
- 3) *sockerfria* läskedrycker som innehåller högst 0,5 gram socker per 100 milliliter,
- 4) *icke-smaksatta växtbaserade drycker* sådana sojabaserade drycker med ett proteininnehåll på minst 2,8 viktprocent som omfattas av nummer 2202 99 11 i tulltariffen, samt sådana sojabaserade drycker med en proteinhalt på mindre än 2,8 viktprocent och sådana drycker baserade

på nötter enligt kapitel 8, spannmål enligt kapitel 10 och frön enligt kapitel 12 som omfattas av nummer 2202 99 15 i tulltariffen, om dryckerna inte är smaksatta och innehåller högst 4,8 gram socker per 100 milliliter.

Med *tulltariffnummer* avses nummer enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/1998 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan.

3 §

Skattens belopp

Punktskatt ska betalas enligt punktskattetabellen i bilagan.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet.

PUNKTSKATTETABELL

Tulltariff-nummer	Produkt	Pro- duktgrupp	Skat- te- belopp cent/l
2009	Saft av frukt och nötter (inbegripet druvmust och kokosnötvatten) och saft av grönsaker, ojäst och utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker eller annat sötningsmedel (med en alkoholhalt av högst 0,5 volymprocent):		
	- sockerfria	1A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	1B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	1C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	1D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	1E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	1F	48
ur 2106	Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans: – produkter, icke alkoholhaltiga eller med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent, lämpliga att användas för framställning av läskedrycker: – – andra dryckesingredienser än dryckesingredienser i fast form		
	- sockerfria	3A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	3B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	3C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	3D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	3E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	3F	48
ur 2201	Vatten, inbegripet naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel och inte smaksatt	4A	9
2202	Vatten, inbegripet mineralvatten och kolsyrat vatten, med tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller smaksatt, samt andra alkoholfria drycker, med undantag av saft av frukt, nötter eller grönsaker enligt nr 2009: (med en alkoholhalt av högst 0,5 volymprocent) – med undantag av icke-smaksatta växtbaserade drycker		
	- sockerfria	5A	9

ur 2204	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	5B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	5C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	5D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	5E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	5F	48
	Vin av färska druvor, inbegripet vin som tillsatts alkohol; druvmust, annan än sådan enligt nr 2009 (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
ur 2205	- med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent		
	- sockerfria	6A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	6B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	6C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	6D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	6E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	6F	48
	Vermouth och annat vin av färska druvor, smaksatt med växter eller aromatiska ämnen (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	- med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent		
	- sockerfria	7A	9
ur 2206	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	7B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	7C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	7D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	7E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	7F	48
	Andra jästa drycker (t.ex. cider, päronvin och mjöd); blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker och alkoholfria drycker, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	- med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent, med undantag av blandningar av öl och alkoholfria drycker		
	- sockerfria	8A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	8B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	8C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	8D	32

	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	8E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	8F	48
ur 2208	Odenaturerad etylalkohol (etanol) med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	– drycker med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent:		
	– – kolsyrade		
	- sockerfria	9A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	9B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	9C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	9D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	9E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	9F	48
	– – övriga		
	- sockerfria	10A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	10B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	10C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	10D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	10E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	10F	48
ur 3302	Blandningar av luktämnen samt blandningar (inbegripet alkohollösningar) på basis av ett eller flera luktämnen, av sådana slag som används som råvaror inom industrin; andra beredningar baserade på luktämnen, av sådana slag som används för framställning av drycker:		
	– av sådana slag som används inom livsmedelsindustrin eller vid industriell tillverkning av drycker:		
	– – av sådana slag som används vid industriell tillverkning av drycker, med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent		
	- sockerfria	11A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	11B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	11C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	11D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	11E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	11F	48
ur 3824	Kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av		

blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:

– mineralsaltlösningar lämpliga för tillverkning av drycker

- sockerfria	12A	9
- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	12B	16
- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	12C	24
- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	12D	32
- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	12E	40
- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	12F	48

Helsingfors den 17 november 2022

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Annika Saarikko

Lag

om ändring av lagen om punktskatt på läskedrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om punktskatt på läskedrycker (1127/2010) 1 § 2 mom. och 1 § 3 mom. 1, 2, 4 och 5 punkten, 2 §, 3 § 1 mom. samt bilagan,
av dem 1 § 3 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag 1084/2013, 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1535/2016, 3 § 1 mom. sådan den lyder i lag 1535/2016 och bilagan sådan den lyder i lag 1210/2019, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på produkter enligt tulltariffnummer 2201, om de har packats i minutförsäljningsförpackningar som rymmer högst fem liter. Motsvarande förpackningar inom förplägnadsverksamheten anses också vara minutförsäljningsförpackningar.

Denna lag tillämpas inte på följande produkter:

1) livsmedel för speciella medicinska ändamål som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i handels- och industriministeriets förordning om livsmedel för speciella medicinska ändamål,

2) modersmjölksersättning och tillskottsnäring som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i handels- och industriministeriets förordning om modersmjölksersättning och tillskottsnäring,

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på produkter enligt tulltariffnummer 2201, om de har packats i minutförsäljningsförpackningar. Motsvarande förpackningar inom förplägnadsverksamheten anses också vara minutförsäljningsförpackningar.

Denna lag tillämpas inte på följande produkter:

1) *kliniska näringspreparat* som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i *kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/128 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för livsmedel för speciella medicinska ändamål*,

2) modersmjölksersättning och tillskottsnäring som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i *kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/127 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för modersmjölksersättning och tillskottsnäring och vad gäller informationskrav för uppfödning av spädbarn och småbarn*,

Gällande lydelse

4) bantningspreparat som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i handels- och industriministeriets beslut om bantningspreparat (904/1997) samt synnerligen energifattiga livsmedel för särskilda näringsändamål avsedda för viktkontroll,

5) kosttillskott som uppfyller de krav som föreskrivs med stöd av livsmedelslagen (23/2006),

Föreslagen lydelse

4) *livsmedel avsedda för viktkontroll* som uppfyller de krav på sammansättning som föreskrivs i *kommissionens delegerade förordning (EU) 2017/1798 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 609/2013 vad gäller särskilda sammansättnings- och informationskrav för komplett kostersättning för viktkontroll*,

5) kosttillskott som uppfyller de krav som föreskrivs med stöd av livsmedelslagen (297/2021),

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *läskedrycker* de produkter som avses i punktskattetabellen i bilagan,

2) *sockerfria* produkter som nämns i punktskattetabellen i bilagan och som innehåller monosackarider och disackarider, dock inte polyoler, högst 0,5 gram per 100 gram eller 100 milliliter,

3) *icke-smaksatta växtbaserade drycker* sådana sojabaserade drycker med ett proteininnehåll på minst 2,8 viktprocent som omfattas av nummer 2202 90 11 enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 2015/1754 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan, och sådana sojabaserade drycker med ett proteininnehåll på mindre än 2,8 viktprocent och sådana drycker baserade på nötter enligt kapitel 08, spannmål enligt kapitel 10 eller frön enligt kapitel 12 som omfattas av nummer 2202 90 15 enligt den förordningen, om dryckerna inte är smaksatta och innehåller högst 4,8 gram socker per 100 milliliter.

Med tulltariffnummer avses nummer enligt kommissionens förordning (EG) nr 948/2009 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *läskedrycker* de produkter som avses i punktskattetabellen i bilagan,

2) **socker** monosackarider och disackarider, dock inte polyoler,

3) **sockerfria** läskedrycker som innehåller högst 0,5 gram socker per 100 milliliter,

4) **icke-smaksatta växtbaserade drycker** sådana sojabaserade drycker med ett proteininnehåll på minst 2,8 viktprocent som omfattas av nummer 2202 99 11 i tulltariffen, samt sådana sojabaserade drycker med en proteinhalt på mindre än 2,8 viktprocent och sådana drycker baserade på nötter enligt kapitel 8, spannmål enligt kapitel 10 och frön enligt kapitel 12 som omfattas av nummer 2202 99 15 i tulltariffen, om dryckerna inte är smaksatta och innehåller högst 4,8 gram socker per 100 milliliter.

Med tulltariffnummer avses nummer enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/1998 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan.

Gällande lydelse

3 §

Skattens belopp

Punktskatt ska betalas enligt punktskatteta-
bellen i bilagan. *Skatten bestäms utifrån pro-
duktens nettovikt, med vilken avses produk-
tens vikt utan förpackning och icke ätbara be-
ståndsdelar.*

Föreslagen lydelse

3 §

Skattens belopp

Punktskatt ska betalas enligt punktskatteta-
bellen i bilagan.

*Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som
föreskrivs genom förordning av statsrådet.*

Gällande lydelse

PUNKTSKATTETABELL

Tulltariff-nummer	Produkt	Pro- duktgr upp	Skatte- belopp
2009	Frukt- och bärsaft (inbegripet druvmust) samt grönsaks- saft, ojäst och utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker eller annat sötningsmedel (med en alkoholhalt av högst 0,5 volymprocent):	1	32,0 cent/l
ur 2106	- sockerfria Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans: - produkter, icke alkoholhaltiga eller med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent, lämpliga att användas för framställning av läskedrycker: -- dryckesingredienser i fast form - sockerfria -- andra - sockerfria	1A 2 2A 3 3A 4A	13,0 cent/l 2,04 €/kg 1,13 €/kg 32,0 cent/l 13,0 cent/l 13,0 cent/l
2201	Vatten, inbegripet naturligt eller konstgjort mineralvat- ten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller an- nat sötningsmedel och inte smaksatt; <i>is och snö</i> : - <i>med undantag av is och snö</i>	4A	13,0 cent/l
2202	Vatten, inbegripet mineralvatten och kolsyrat vatten, med tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller smaksatt, samt andra alkoholfria drycker, med undantag av frukt- och bärsaft samt grönsakssaft enligt nr 2009 (med en alkoholhalt av högst 0,5 volymprocent): - - med undantag av icke-smaksatta växtbaserade drycker - sockerfria	5 5A	32,0 cent/l 13,0 cent/l
ur 2204	Vin av färska druvor, inbegripet vin som tillsatts alko- hol; druvmust, annan än sådan enligt nr 2009 (med en al- koholhalt av mer än 0,5 volymprocent): - med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent - sockerfria	6 6A	32,0 cent/l 13,0 cent/l
ur 2205	Vermouth och annat vin av färska druvor, smaksatt med växter eller aromatiska ämnen (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent): - med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent - sockerfria	7 7A	32,0 cent/l 13,0 cent/l
ur 2206	Andra jästa drycker (t.ex. cider, päronvin och mjöd); blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker och alkoholfria drycker, inte nämnda eller inbe- gripna någon annanstans (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent): - med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent, med undantag av blandningar av öl och alkoholfria drycker	8	32,0 cent/l

Gällande lydelse

ur 2208	- sockerfria	8A	13,0 cent/l
	Odenaturerad etylalkohol (etanol) med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	- drycker med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent:		
	-- kolsyrade	9	32,0 cent/l
ur 3302	- sockerfria	9A	13,0 cent/l
	-- andra	10	32,0 cent/l
	- sockerfria	10 A	13,0 cent/l
	Blandningar av luktämnen samt blandningar (inbegripet alkohollösningar) på basis av ett eller flera luktämnen, av sådana slag som används som råvaror inom industrin; andra beredningar baserade på luktämnen, av sådana slag som används för framställning av drycker:		
ur 3824	- av sådana slag som används inom livsmedelsindustrin eller vid industriell tillverkning av drycker:		
	- - av sådana slag som används vid industriell tillverkning av drycker, med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent	11	32,0 cent/l
	- sockerfria	11A	13,0 cent/l
	Kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans:		
	- mineralsaltlösningar lämpliga för tillverkning av drycker	12	32,0 cent/l
	- sockerfria	12A	13,0 cent/l

Föreslagen lydelse

PUNKTSKATTETABELL

Tulltariff-nummer	Produkt	Produkt-grupp	Skatte-belopp cent/l
2009	<i>Saft av frukt och nötter</i> (inbegripet druvmust och kokosnötvatten) och saft av grönsaker, ojäst och utan tillsats av alkohol, även med tillsats av socker eller annat sötningsmedel (med en alkoholhalt av högst 0,5 volymprocent):		
	- sockerfria	1A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	1B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	1C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	1D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	1E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	1F	48
ur 2106	Livsmedelsberedningar, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans: – produkter, icke alkoholhaltiga eller med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent, lämpliga att användas för framställning av läskedrycker: – – andra dryckesingredienser än dryckesingredienser i fast form		
	- sockerfria	3A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	3B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	3C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	3D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	3E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	3F	48
ur 2201	Vatten, inbegripet naturligt eller konstgjort mineralvatten samt kolsyrat vatten, utan tillsats av socker eller annat sötningsmedel och inte smaksatt	4A	9
2202	Vatten, inbegripet mineralvatten och kolsyrat vatten, med tillsats av socker eller annat sötningsmedel eller smaksatt, samt andra alkoholfria drycker, med undantag av saft av frukt, nötter eller grönsaker enligt nr 2009: (med en alkoholhalt av högst 0,5 volymprocent) – med undantag av icke-smaksatta växtbaserade drycker		
	- sockerfria	5A	9

		<i>Föreslagen lydelse</i>		
	-	sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	5B	16
	-	sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	5C	24
	-	sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	5D	32
	-	sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	5E	40
	-	sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	5F	48
ur 2204		Vin av färska druvor, inbegripet vin som tillsatts alkohol; druvmust, annan än sådan enligt nr 2009 (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	–	med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent		
	-	sockerfria	6A	9
	-	sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	6B	16
	-	sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	6C	24
	-	sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	6D	32
	-	sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	6E	40
	-	sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	6F	48
ur 2205		Vermouth och annat vin av färska druvor, smaksatt med växter eller aromatiska ämnen (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	–	med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent		
	-	sockerfria	7A	9
	-	sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	7B	16
	-	sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	7C	24
	-	sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	7D	32
	-	sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	7E	40
	-	sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	7F	48
ur 2206		Andra jästa drycker (t.ex. cider, päronvin och mjöd); blandningar av jästa drycker samt blandningar av jästa drycker och alkoholfria drycker, inte nämnda eller inbegripna någon annanstans (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	–	med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent, med undantag av blandningar av öl och alkoholfria drycker		
	-	sockerfria	8A	9
	-	sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	8B	16
	-	sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	8C	24

	<i>Föreslagen lydelse</i>		
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	8D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	8E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	8F	48
ur 2208	Odenaturerad etylalkohol (etanol) med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent; sprit, likör och andra spritdrycker (med en alkoholhalt av mer än 0,5 volymprocent):		
	– drycker med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent:		
	– – kolsyrade		
	- sockerfria	9A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	9B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	9C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	9D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	9E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	9F	48
	– – övriga		
	- sockerfria	10A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	10B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	10C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	10D	32
	- sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter	10E	40
	- sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter	10F	48
ur 3302	Blandningar av luktämnen samt blandningar (inbegripet alkohollösningar) på basis av ett eller flera luktämnen, av sådana slag som används som råvaror inom industrin; andra beredningar baserade på luktämnen, av sådana slag som används för framställning av drycker:		
	– av sådana slag som används inom livsmedelsindustrin eller vid industriell tillverkning av drycker:		
	– – av sådana slag som används vid industriell tillverkning av drycker, med en alkoholhalt av högst 1,2 volymprocent		
	- sockerfria	11A	9
	- sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter	11B	16
	- sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter	11C	24
	- sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter	11D	32

		<i>Föreslagen lydelse</i>		
	-	<i>sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter</i>	<i>11E</i>	<i>40</i>
	-	<i>sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter</i>	<i>11F</i>	<i>48</i>
ur 3824	Kemiska produkter samt preparat från kemiska eller närstående industrier (inbegripet sådana som består av blandningar av naturprodukter), inte nämnda eller inbegripna någon annanstans: – mineralsaltlösningar lämpliga för tillverkning av drycker			
	-	<i>sockerfria</i>	<i>12A</i>	<i>9</i>
	-	<i>sockerhalt mer än 0,5 men högst 2,5 gram per 100 milliliter</i>	<i>12B</i>	<i>16</i>
	-	<i>sockerhalt mer än 2,5 men högst 5 gram per 100 milliliter</i>	<i>12C</i>	<i>24</i>
	-	<i>sockerhalt mer än 5 men högst 8 gram per 100 milliliter</i>	<i>12D</i>	<i>32</i>
	-	<i>sockerhalt mer än 8 men högst 11 gram per 100 milliliter</i>	<i>12E</i>	<i>40</i>
	-	<i>sockerhalt mer än 11 gram per 100 milliliter</i>	<i>12F</i>	<i>48</i>